

VASA UNIVERSITET

Enheten för marknadsföring och kommunikation
Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning

Heidi Fredman & Marissa Martikainen

Lärarnas syn på revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av
B1-lärokursen i svenska

En fallstudie i årskurserna 6–9

Avhandling pro gradu i svenska språket

Vasa 2019

INNEHÅLL

TIIVISTELMÄ	3
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte	6
1.2 Material	8
1.3 Metod	10
2 REVIDERING AV LÄROPLANEN	12
2.1 Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ur ett historiskt perspektiv	12
2.1.1 Om läroplansarbete i Finland	12
2.1.2 Revidering av läroplansgrunderna åren 1994 och 2014	14
2.2 Nationalspråken finska och svenska i den finska grundskolan	17
2.3 Lärokurserna i språkämnen i läroplansgrunderna	18
2.4 Läroplansgrunderna för B-språk under åren 1985–2014	20
3 TIDIGARELÄGGNINGEN AV B1-LÄROKURSEN I SVENSKA	25
3.1 Timfördelning	25
3.2 Orsaker till tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska	26
3.2.1 TOKI-projekt och Nätverket <i>Svenska nu</i> som motivationsprojekt	28
3.2.2 Utvärdering av inlärningsresultaten i B1-svenska	28
3.2.3 Projektet <i>Svenska i toppen</i>	30
3.2.4 Nationalspråksutredningen	31
3.3 Undervisning av B1-lärokursen i svenska	32
3.4 Läromaterial i B1-svenska	36
3.5 Undervisning av svenska i årskurs 6	37
4 LÄRARNAS SYN PÅ REVIDERINGEN AV LÄROPLANEN OCH TIDIGARELÄGGNINGEN AV B1-LÄROKURSEN I SVENSKA	42

4.1	Bakgrundsinformation	43
4.2	Revidering av läroplanen	44
4.2.1	Formativ bedömning	46
4.2.2	Funktionalitet	49
4.3	Tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska	51
4.3.1	Tidigareläggning	52
4.3.2	Timfördelning	55
4.4	Undervisning i B1-svenska	57
4.4.1	Inverkan av tidigareläggningen på elevernas inläring och vilja att lära sig svenska	57
4.4.2	Läromaterial	59
4.4.3	För- och nackdelar med ämneslärare och klasslärare som lärare i B1-svenska i årskurs 6	64
5	SLUTDISKUSSION	66
	KÄLLOR	71
	BILAGOR	76
	Bilaga 1. Intervjufrågor	76
	Bilaga 2. Valtioneuvoston päätös peruskoulun tuntijaosta	78
	Bilaga 3. Statsrådets beslut om timfördelningen i grundskolan	79
	Bilaga 4. Timfördelningen i den grundläggande utbildningen 2004	80
	Bilaga 5. Timfördelningen i den grundläggande utbildningen 2014	81
	TABELLER	
	Tabell 1. Lärokurserna i språkundervisning	19
	Tabell 2. Bakgrundsinformation om informanterna	43

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän yksikkö****Tekijä:****Pro gradu-tutkielma:**

Heidi Fredman ja Marissa Martikainen

Lärarnas syn på revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska

En fallstudie i årskurserna 6–9

Tutkinto:

Filosofian maisteri

Oppiaine:

Ruotsin kieli

Ohjelma:

Kielikylpykoulutuksen koulutusohjelma

Valmistumisvuosi:

2019

Työn ohjaaja:Karita Mård-Miettinen

TIIVISTELMÄ:

Tutkielman aiheena on perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistaminen ja B1-ruotsin varhentaminen. Vuoden 2016 perusopetuksen tuntijaon mukaisesti B1-ruotsin opiskelu aloitetaan jo 6. luokalla, kun se aikaisemmin aloitettiin 7. luokalla. Tutkielman tavoitteena on selvittää B1-ruotsia opettavien opettajien näkemyksiä opetussuunnitelmauudistuksesta ja B1-ruotsin varhentamisesta.

Tutkielma on laadullinen tapaustutkimus. Aineisto koostuu haastatteluista, jotka tehtiin kahdessa eri erässä. Ensimmäiset haastattelut tehtiin syksyllä 2016 ja toiset syksyllä 2018. Syksyllä 2016 haastateltiin viittä alakoulun opettajaa, jotka ensimmäistä kertaa opettivat ruotsia kuudennella luokalla. Syksyllä 2018 haastateltiin viittä opettajaa, jotka opettivat ruotsia joko ala- tai yläkoulussa. Vastaukset analysoitiin sisällönanalyysin sekä fenomenologisen analyysin avulla. Vastauksista etsittiin yhtäläisyyksiä ja eroja, joiden pohjalta luotiin kokonaiskuva opettajien näkemyksistä.

Tutkimus osoittaa, että opettajat kokivat opetussuunnitelmauudistuksen tuomina suurimpina kieltenopetukseen vaikuttavina muutoksina toiminnallisuuden lisäämisen ja formatiivisen arvioinnin. Ruotsin kielen opetuksen varhentaminen koettiin positiivisena, mutta vaikutuksia ei osattu vielä arvioida. B1-ruotsin vuosiviikkotuntimäärä puhutti opettajia, ja he pohtivat sopivaa tuntimäärää. Opettajat näkivät, että jokaisella vuosikurssilla (6–9 lk) opetusta tulisi olla kaksi vuosiviikkotuntia. Suurin osa haastatelluista opettajista oli sitä mieltä, että myös alakoulussa B1-ruotsia opettavan opettajan tulisi olla kielten aineenopettaja.

AVAINSANAT: läroplan, svenskundervisning, tidigareläggning av språkundervisning, B1-svenska

1 INLEDNING

Läroplanen ger grunderna för läropliktiga för den grundläggande utbildningen i Finland. Läroplansgrunderna bygger på lagen och förordningen om grundläggande utbildning, och statsrådets förordning definierar timfördelningen och målen för utbildning. Utbildningsstyrelsen har bestämt om grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 som har godkänts 22.12.2014 och har tagits i bruk 1.8.2016. (Utbildningsstyrelsen 2014: 3, 9) Revideringen av läroplanen sker vanligtvis med tio års mellanrum och syftar till att motsvara dagens behov. (Vitikka 2009: 23, Utbildningsstyrelsen 2014: 9)

Studierna i B1-språket svenska inleddes i den grundläggande utbildningens årskurs 7 ända tills läsåret 2015–2016. Statsrådet har i timfördelning fastställt att undervisningen i lärokursen i B1-språk inleds redan i årskurs 6 från och med läsåret 2016–2017. Därmed har undervisningen i B1-lärokursen i svenska tidigarelagts med ett år. Den nya timfördelningen trädde i kraft hösten 2016, vilket innebär att de elever som har inlett B1-svenska enligt den tidigare timfördelningen fortsätter med det till slutet av grundskolan. De elever som har inlett med B1-svenska hösten 2016 eller senare studerar enligt den nya timfördelningen. Tidigareläggningen av B1-svenska innebar inte ett ökat timantal utan minimiårsveckotimmarna för B1-svenska är fortsättningsvis sex (en årsveckotimme är 38 undervisningstimmar). Detta innebär att de sex årsveckotimmar som tidigare delats på årskurserna 7 till 9 delas nu på årskurserna 6 till 9. (Rossi, Ainoa, Eloranta, Grandell, Lindberg, Pasanen, Sihvonen, Hakola & Pirinen 2017: 19)

I vår avhandling pro gradu utreder vi hurdan syn några lärare i en kommun har på revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. Som bakgrund för den här undersökningen är vår kandidatavhandling som är skriven under läsåret 2016–2017 (Fredman & Martikainen 2017). Fokus i kandidatavhandlingen var i hur lärarna som undervisade svenska i årskurs 6 uppfattade de förändringarna som orsakats av revideringen av läroplanen och hurdana uppfattningar de hade om tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. Lärarna uppfattade de förändringar som hade skett under revideringen av läroplanen allmänt som positiva. I vår avhandling pro gradu fördjupar

vi oss i temat genom att studera om lärare som undervisar svenska i årskurs 6 fortfarande förhåller sig likadant till revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. För att få en bredare syn på temat har vi också intervjuat lärare som undervisar svenska i årskurserna 7–9.

1.1 Syfte

Huvudsyftet med vår avhandling pro gradu är att studera hur lärarna i årskurserna 6–9 förhåller sig till revideringen av läroplanen samt tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. Angående läroplansrevideringen undersöker vi hur den syns i både de lärarnas arbete som undervisar i svenska i årskurs 6 samt de lärarnas arbete som undervisar svenska i årskurserna 7–9. Vidare vill vi utreda lärarnas syn på tidigareläggning av B1-lärokursen i svenska, det vill säga hurdan inverkan tidigareläggningen har haft på deras undervisning och vem lärarna anser att ska undervisa i svenska i årskurs 6. Vi söker svar på följande forskningsfrågor:

1. Hurdan syn har lärarna i årskurserna 6–9 på tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska?
2. Hur har förhållningssättet hos lärarna i årskurs 6 ändrats till revideringen av läroplanen under de två åren som den har varit i användning?
3. Hur har revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska påverkat arbetet hos lärarna i årskurserna 6–9?

När vi genomförde undersökningen hösten 2016 fick vi som resultat att lärarna förhöll sig positivt till tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. Alla lärare ansåg att det är bra att B1-svenska inleds fortsättningsvis ett år tidigare än förr. Men det fanns även skillnader i lärarnas uppfattningar. En del ansåg att tidigareläggningen var bra för att de själva får mera arbetstimmar och andra betraktade saken ur elevernas synvinkel och betonade deras attityder till språket. Det kom fram att attityderna till språket är negativare i grundskolans högre årskurser än i årskurs 6. (Fredman & Martikainen

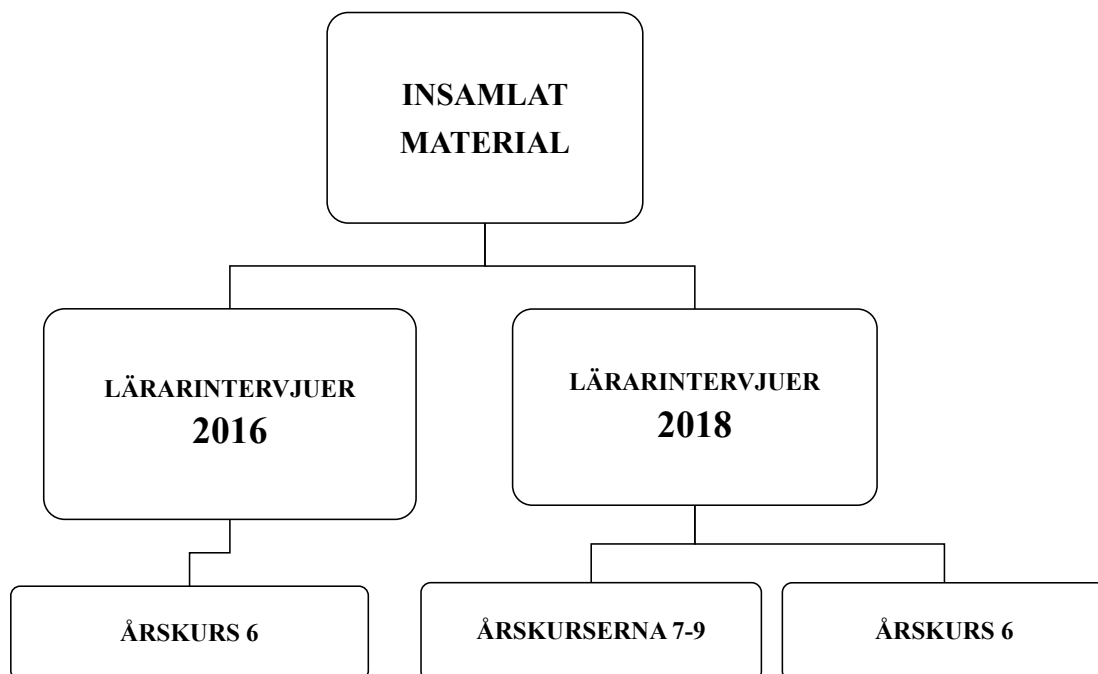
2017) Mot denna bakgrund antar vi att efter att B1-svenska har inletts i årskurs 6 nu i två års tid har lärarnas syn på tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska bibehållits positiv. Lärarna har haft två år tid till att få en djupare syn på tidigareläggningen.

Svensklärarna i Finland rf gjorde våren 2014 en medlemsförfrågning som handlade om revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. De svarande uttryckte bland annat en oro över den nya timfördelningen. Enligt dem borde eleverna ha minst två årsveckotimmar språkundervisning varje år för att det kunde ske utveckling i deras språkkunskaper. Lärarna ansåg också att en årsveckotimme inte räcker till att upprätthålla de kunskaper som eleverna redan har skaffat. (Suomen ruotsinopettajat ry 2014: 5, Rossi m.fl. 2017: 175) Mot denna bakgrund antar vi att även informanterna i vår undersökning bekymrar sig för att det nuvarande timantalet i B1-svenska inte är tillräckligt för utvecklingen av elevernas språkkunskaper.

En sak som har påverkat lärarnas arbete är det vem som undervisar svenska i årskurs 6. När studier i svenska före tidigareläggningen inleddes i årskurs 7 var det ämneslärare som undervisade i läroämnet B1-svenska. Från och med 1.8.2016 har undervisningen av B1-lärokursen i svenska inletts i årskurs 6 och sålunda är även klasslärare behöriga att undervisa B1-svenska i och med att klasslärarexamen ger behörighet att undervisa i alla grundskolans ämnen i årskurserna 1–6. (Rossi m.fl. 2017: 19) Vi antar att lärare i denna undersökning kan ha olika uppfattningar om vem som ska undervisa i svenska i årskurs 6 på grund av att det vanligtvis har varit en ämneslärare som sköter om undervisningen i B1-svenska.

1.2 Material

Material i denna undersökning består av intervjuer som gjordes hösten 2016 och hösten 2018. Materialet samlades in genom att intervjua lärare som undervisar svenska i årskurs 6 (2016 och 2018) och lärare som undervisar svenska i årskurserna 7–9 (2018). En del av lärare som medverkade i undersökningen hösten 2016 har varit med i undersökningen också hösten 2018. (se figur 1 nedan).

Figur 1. Insamlat material.

Undersökningen har gjorts i en finskspråkig kommun. Innan vi började med materialinsamlingen kontaktade vi grundskoleutbildningens ledande rektor för att få tillstånd till vår undersökning. Motiveringen bakom valet av kommun är att vår undersökningskommun ligger nära svenskspråkiga områden vilket gör det viktigt för invånarna att kunna svenska i arbetslivet. I den här undersökningen avslöjar vi inte kommunens namn där intervjuerna har genomförts.

Intervjufrågorna delades så att både lärare som undervisar i svenska i årskurs 6 och lärare som undervisar i svenska i årskurserna 7–9 hade samma frågor men intervjuens struktur var inte samma. Strukturen på intervjun i årskurs 6 var sådan att intervjun innehöll allmänna frågor om revideringen av läroplanen, tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska, den nya timfördelningen, undervisningsmetoderna i B1-svenska och vem som ska undervisa i svenska i årskurs 6. Intervjun i årskurserna 7–9 innehöll frågor om tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska, den nya timfördelningen, allmänna frågor om B1-svenskan och om vem som ska undervisa i svenska i årskurs 6. Det fanns några frågor som ställdes enbart till någondera lärargruppen.

Intervjun bestod av sammanlagt 13 frågor som behandlade följande teman: bakgrundsinformation, revidering av läroplanen, tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska, undervisning i B1-svenska och vem som ska undervisa i svenska i årskurs 6. Intervjufrågorna finns i Bilaga 1. Intervjufrågorna från hösten 2016 behandlade revidering av läroplanen, tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska och undervisningen överlag. För att fördjupa vårt redan existerande material ställde vi en del likartade frågor också hösten 2018. Dessa frågor berörde tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. För att få en bredare inblick i tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska ställde vi frågor som berörde den nya timfördelningen och lärarnas förhållningssätt till vem som ska undervisa i svenska i årskurs 6.

Intervjuerna var halvstrukturerade och varade i genomsnitt i cirka 40 minuter per informant. Sammanlagt tog de 3 timmar och 16 minuter. Intervjuerna spelades in med en diktafon och materialet kompletterades med anteckningar som gjordes i samband med intervjuerna. Vi intervjuade fem lärare varav två undervisar svenska i årskurserna 7–9 och tre undervisar svenska i olika skolor i årskurs 6. Vi presenterar informanterna närmare i kapitel 4. För att garantera informanternas anonymitet, kallar vi dem för Lärare 1, Lärare 2, Lärare 3, Lärare 4 och Lärare 5 i vår undersökning.

Kvalitativ intervju syftar till att finna och identifiera egenskaper och karaktär hos något, till exempel uppfattningar om något fenomen (Patel & Davidson 2011: 82) Fenomen i den här undersökningen är läroplansrevideringen och tidigareläggningen av B1-

lärokursen i svenska. Med kvalitativ intervju vill vi redogöra för informanternas syn på och förhållningssätt till dessa. Intervju är en kvalitativ metod som liknar en vardaglig situation och en vanlig diskussion (Holme & Solvang 1991: 110). Kvalitativa intervjuer har oftast en låg grad av strukturering. Intervjuaren ger utrymme för informanten att svara med egna ord. Frågorna kan ställas i en bestämd ordning eller i den ordningen som passar bäst för just den intervjusituationen. (Patel & Davidson 2011: 81) Fördelen med intervjuer är att den som intervjuar är ett subjekt i situationen och hen har en möjlighet att avslöja sina egna åsikter fritt. Intervjun ger också möjlighet till intervjuaren och den intervjuade att ställa tilläggsfrågor vilket inte är möjligt om man använder frågeformulär. Med hjälp av intervjuer får man klarare svar och djupare information. (Hirsjärvi & Hurme 2000: 34–35) Vi valde denna intervjumetod eftersom vi anser att genom intervjuer får informanterna uttrycka sig fritt och intervjuaren kan vara i direkt interaktion med informanten.

1.3 Metod

Den här avhandlingen pro gradu är en kvalitativ fallstudie. Kännetecknande för en kvalitativ undersökning är att den strävar efter att återge det verkliga livet och syftar till att hitta eller avslöja fakta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013: 161). Som tidigare konstaterats är syftet med den här avhandlingen pro gradu att studera lärarnas syn på revideringen av läroplanen samt tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. I kvalitativ analys arrangerar och undersöker forskaren systematiskt sitt insamlade material för att komma till ett resultat. Aktivt arbete med data och organisering och nedbrytning av materialet till mindre enheter hjälper forskaren att analysera sitt material och skapa en mening ur en stor mängd av data. (Bogdan & Biklen 2007: 159) Vanligt för en fallstudie är att den genomförs som ett projekt där en företeelse identifieras. Fallstudie ger detaljerad information om en företeelse och målet är att beskriva företeelsen. Forskaren är intresserad av processer och företeelsen studeras i förhållande till sin miljö. I den här avhandlingen pro gradu undersöks temat revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av

B1-lärokursen i svenska hos lärare i en kommun. (Bell 2016: 23, Hirsjärvi m.fl. 2013 134–135)

Det insamlade materialet analyserades med hjälp av induktiv innehållsanalys, och fenomenologisk analys används som stöd för innehållsanalysen. Induktiv innehållsanalys kan beskrivas som ett arbete med tre moment. I första fasen reducerar man det insamlade materialet och i den andra fasen grupperar man svaren i mindre kategorier. I den sista fasen skapar man teoretiska begrepp. (Tuomi & Sarajärvi 2013: 108–109) Enligt Bell (2016: 243) ska en forskare leta efter skillnader, likheter, mönster och grupperingar av det insamlade materialet för att kunna analysera och tolka det. I den fenomenologiska analysen läser forskaren först igenom intervju materialet för att skapa en helhetsbild och förståelse av materialet. Efter det fastställs meningsenheterna så som intervju personen uttryckt dem och det dominerande temat formuleras. Uttalanden tematiseras utgående från forskarens uppfattning och synvinkel men forskaren strävar efter att närma sig svaren utan fördomar. (Kvale 1997: 177)

Analys i den här undersökningen följer delvis samma struktur som Tuomis och Sarajärvis (2013) och Kavles (1997) metoder genom att kombinera dem. Med hjälp av den fenomenologiska analysen skapades en helhetsbild av informanternas syn på revideringen av läroplanen samt tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. Efter materialinsamlingen lyssnade vi på intervjuerna och gjorde samtidigt anteckningar. I analysen sökte vi det likheter och skillnader i informanternas svar. Likheterna och skillnaderna markerades med understrykning med olika färger. Svaren klassificerades, reducerades och delades in i olika kategorier för att studera informanternas syn på revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. Slutligen drog vi slutsatser av det analyserade materialet och diskuterar dem i denna avhandling.

2 REVIDERING AV LÄROPLANEN

I det här kapitlet presenteras först vad läroplanen är, varför den revideras och när den revideras. Allmänna förändringar som har skett under åren 1994–2014 går igenom i avsnitt 2.1 där också om timfördelningen som hör samman med grunderna för läroplanen diskuteras. I avsnitt 2.2 presenteras nationalspråken finska och svenska och vad lärokurserna i språkämnerna i läroplansgrunderna består av. Fokus i den här avhandlingen pro gradu ligger i språkundervisningen och därför presenteras de detaljerade läroplansgrunderna för B-språk under åren 1985–2014 i avsnitt 2.4. Förkortningen *LP* används då det är fråga om grunderna för läroplanen och ett visst årtal tilläggs efter förkortningen (t.ex. LP 2014).

2.1 Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ur ett historiskt perspektiv

I detta avsnitt diskuteras läroplansarbete i Finland och revideringen av läroplanen under åren 1994–2014.

2.1.1 Om läroplansarbete i Finland

Lagen om grundläggande utbildning (628/1998), Förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) och statsrådets förordning definierar timfördelningen och målen för utbildningen. Utbildningsstyrelsen har utfärdat en nationell föreskrift om grunderna för läroplanen och en lokal läroplan görs upp enligt den. Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen syftar på att styra och stödja skolarbetet och undervisningen samt främja likvärdigt genomförande av en enhetlig grundläggande utbildning. (Utbildningsstyrelsen 2014: 9)

Lagen om grundläggande utbildning (628/1998) och Förordning om grundläggande utbildning (852/1998) reglerar grundskolans verksamhet. I Statsrådets förordning (422/2012) fastställs om timfördelning för grundläggande utbildning och de centrala mål som styr utbildning. Timfördelning delar undervisningstimmar för olika skolämnen. (Hämäläinen, Väisänen & Latomaa 2007: 58) Timmarna delas enligt ämne och årskurs, till exempel hur många årsveckotimmar något ämne undervisas per årskurs och hur mycket det undervisas sammanlagt i grundskolan (Se Bilaga 5). (Utbildningsstyrelsen 2011a: 83)

”I timfördelningen anges minimitiden som reserveras för ett läroämne i årsveckotimmar. En årsveckotimme motsvarar 38 undervisningstimmar.” (Utbildningsstyrelsen 2011a: 83) Till exempel antalet undervisningstimmar i B1-språket svenska är sex årsveckotimmar och således används för undervisningen 6 x 38 timmar, det vill säga sammanlagt 228 timmar under den grundläggande utbildningen. (Finlex 2018a, Rossi m.fl. 2017: 21) Noggrannare målsättningar och innehåll för de olika skolämnena hittas i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (t.ex. Utbildningsstyrelsen 2014).

I läroplanen bestäms om undervisningen, bedömningen av lärandet, det fostrande arbetet samt om hur handledning, elevvård och stöd ordnas. I den bestäms också om samarbete mellan skola och hem samt om hur övrig verksamhet ska förveckligas och ordnas. (Utbildningsstyrelsen 2014: 9) Undervisningens och fostrans uppgift är bland annat att eleverna lär sig olika sätt att skapa nya kunskaper. Omvärlden förändras kontinuerligt och grunderna för läroplanen innehåller de kunskaper man vill att eleverna har tillgång till i framtidens samhälle. Läroplansrevideringen syftar på att ta hänsyn till de förändringarna som sker i omvärlden samt att förstärka skolans uppdrag att uppföra en hållbar framtid. Läroplansgrunderna gäller alla skolor i Finland och skolorna är ansvariga att förmedla det kunskap som presenteras i grunderna för läroplanen. (Vitikka 2004: 76, Utbildningsstyrelsen 2014: 9)

De första läroplansgrunderna i Finland skapades redan år 1925. De har varit en vägvisare och skapat de första grunderna för den finländska utbildningen. I den här avhandlingen pro gradu koncentreras det på de revideringar som har skett på 1990- och 2000-talen. Läroplanen har reviderats i regel var tionde år så de revideringar som diskuteras här är från åren 1994, 2004 och 2014. (Vitikka 2009: 23) Utbildningsstyrelsen har bestämt om grunderna för LP 2014 som har godkänts 22.12.2014 och har tagits i bruk 1.8.2016 (Utbildningsstyrelsen 2014: 3). Läroplanernas struktur och uppbyggnad har bibehållits nästan likadan under revideringar från 1994 till 2014, medan det som har ändrat mest under åren är läroämnenas innehållsbeskrivningar. (Vitikka 2009: 23) Det som har ändrats i strukturen är hur man presenterar ämnesinnehållet i de olika läroämnena. År 1994 har ämnesinnehållet presenterats skilt för årskurserna 1–6 och årskurserna 7–9, år 2004 har ämnesinnehållet presenterats som en helhet från årskurs 1 till årskurs 9 men målen är indelade i årskurserna 1–2, 3–5 och 6–9. I LP 2014 är målen indelade i årskurserna 1–2, 3–6 och 7–9. (Vitikka 2009: 151, 157, Utbildningsstyrelsen 2014)

2.1.2 Revidering av läroplansgrunderna åren 1994 och 2014

I jämförelse med läroplansgrunderna från 1994 och 2004 kan det konstateras att pedagogiken betonas på olika sätt i dem. Läroplansgrunderna från 1994 är pedagogiskt längre utvecklat dokument men det teoretiska innehållet har förblivit en aning smalt och vagt. De pedagogiska anvisningarna och principerna stöder nödvändigtvis inte det innehållsliga genomförandet. Läroplansgrunderna 2004 är istället innehållsligt mångsidiga och omfattande men den pedagogiska delen av grunderna är knapp. (Vitikka 2009: 259)

Läroplansgrunderna från år 2004 presenterar sju ämneshelheter: Kulturidentitet och internationalism, Deltagande, demokrati och entreprenörskap, Kommunikation och mediekunskap, Att växa som människa, Trygghet och trafikkunskap, Människan och teknologin samt Ansvar för miljö, välfärd och en hållbar utveckling. År 2004 har alla ämneshelheterna varit obligatoriska att inkludera i den lokala läroplanen. Läroplansgrunderna innehåller ämneshelheternas innehålls- och målbeskrivningar och i den lokala lä-

roplanen har de konkretiserats och integrerats i de olika skolämnena och i skolornas verksamhet. (Vitikka 2009: 155)

Ämnesshelheterna har under revidering av läroplanen lämnats bort och istället har man skapat mångsidiga kompetensområden. I LP 2014 bygger alla läroämnena upp mångsidig kompetens. Mångsidig kompetens byggs upp genom att tillämpa de olika läroämnenas innehåll och metoder. Målet är att stödja elevernas utveckling som människa samt främja förmåga som krävs för en hållbar livsstil och delaktighet i ett demokratiskt samhälle. De sju kompetensområdena är: Förmåga att tänka och lära sig (**K1**), Kulturell och kommunikativ kompetens (**K2**), Vardagskompetens (**K3**), Multilitteracitet (**K4**), Digital kompetens (**K5**), Arbetslivskompetens och entreprenörskap (**K6**) samt Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (**K7**). Mångsidig kompetens bildar en helhet som innefattar olika delområden som alla berör varandra: attityder, färdigheter, kunskaper, värderingar och vilja. Kompetens innebär att använda sina färdigheter och kunskaper enligt situationer. Målet med mångsidig kompetens är att eleverna lär känna sin personlighet och sig själva samt identifierar sina utvecklingsmöjligheter och styrkor och uppskatta sig själva. (Utbildningsstyrelsen 2014: 20–24)

Enligt Utbildningsstyrelsen ska skolorna genomföra ett mångvetenskapligt lärområde minst en gång per läsår, till exempel i form av temadagar eller projekt. Mångvetenskapliga lärområden baserar sig på ämnesövergripande arbete så att olika läroämnen samverkar. Mångvetenskapliga lärområden planeras och genomförs på lokal nivå. Eleverna är delaktiga i planeringsprocessen av mångvetenskapliga lärområden. (Utbildningsstyrelsen 2019a) Revidering av läroplanen har utvecklat arbetssätten och lärmiljöerna, till exempel kan undervisningen ske utanför klassrummet. I undervisningen ska användas mångsidiga, erfarenhetsbaserade och aktiverande arbetssätt. Arbetssätten ska bidra till glädje i lärandet och upplevelser av att lyckas. Funktionalitet, det vill säga aktiverande och erfarenhetsbaserade arbetssätt, användning av olika sinnen samt rörelse ska stärka motivationen och berika lärandet. Användningen av digitala verktyg har fått en större roll i undervisningen i och med den senaste läroplansrevideringen. (Utbildningsstyrelsen 2014: 30, Utbildningsstyrelsen 2019a)

Beskrivningen av bedömning har ändrat från år 1994 till år 2014. Läroplanen från år 1994 har år 1999 fått ett tilläggsdokument om elevbedömning. Dokumentet innehåller anvisningar om hur eleverna ska bedömas, det vill säga i form av betyg, fritt formulerade meddelanden och genom muntlig bedömning. I elevernas betyg har man använt antingen skriftlig bedömning eller sifferbedömning. Självutvärdering har också varit en del av elevernas bedömning. (Vitikka 2009: 152–153) Den största förändringen gällande bedömning är att år 2004 har bedömningen fått ett nytt element. Läroämnen har fått nationella bedömningskriterier för goda kunskaper, det vill säga för vitsordet 8, vid slutbedömning. (Kyllönen 2004: 160) I allmänhet är bedömningskriterierna för läroämnen mer detaljerat beskrivna i läroplanen 2004 än i läroplanen 1994 och dess tilläggsdokument från år 1999. I LP 2004 är bedömningskriterierna indelade i bedömning i årskurserna 1–7 och slutbedömning i årskurserna 8–9. Betyget är en viktig del av bedömningen enligt LP 2004, och i likhet med den tidigare läroplanen kunde bedömningen göras antingen skriftligt eller i sifferform. (Vitikka 2009: 158–159)

I LP 2014 har bedömningskriterierna förnyats och det finns bedömningskriterier för slutbedömningen i årskurs 6 och årskurs 9. I kriterierna beskrivs för varje läroämne de kunskaper som förutsätts för vitsordet 8. Slutbedömning görs i olika läroämnen beroende på när lärokursen i ämnet tar slut. Syftet med slutbedömningen är att definiera hur eleven har nått lärokursens mål i ett läroämne. Eleverna ges ett läsårsbetyg i slutet av varje läsår och kan också ges ett mellanbetyg. I den lokala läroplanen bestäms om skolorna i kommunen ger ett mellanbetyg. Elevens lärande och prestationer kan även bedömas verbalt, vilket möjliggör mångsidig respons. Kommunerna beslutar själva om de ger siffervitsord eller verbal bedömning i läsårsbetygen i årskurserna 1–7. Siffervitsord, det vill säga summativ bedömning, är en genomsnittlig bedömning av kunskapsnivån i relation till målen och den ska ges senast i årskurs 8 i varje läroämne. (Utbildningsstyrelsen 2014: 52, 58, Utbildningsstyrelsen 2019a)

Utöver betyg ska eleverna ges respons också på andra sätt. I det dagliga arbetet sker formativ bedömning då läraren observerar hela inlärningsprocessen och kommunicerar med eleverna. Enligt LP 2014 ska eleverna få i större mån utvärdera sitt eget lärande.

Även självbedömning och kamratbedömning är viktiga delar av bedömningen. Ytterligare ska både eleven och vårdnadshavarna informeras om elevens framgång i studier. (Utbildningsstyrelsen 2014: 52, Utbildningsstyrelsen 2019a) Vi presenterar närmare bedömningen gällande B1-svenska i avsnitt 2.4.

2.2 Nationalspråken finska och svenska i den finska grundskolan

Det har stadgats i Finlands grundlag och språklag (Grundlag 731/1999 17§, Språklag 6.6.2003/423 1§) att Finland har två nationalspråk, finska och svenska. (Finlex 2018b, Finlex 2018c) Största delen av Finlands befolkning, 87,9 %, har finska som registrerat modersmål medan 5,2 % av finländarna är registrerade som svenskspråkiga. (Statistikcentralen 2018) Ett viktigt begrepp i 17 § i grundlagen är nationalspråk. Finska och svenska är också något mera än officiella språk, de är samhällsbärande språk i Finland, dvs. nationalspråk. Båda språken är en viktig del av det finländska samhället samt den finländska kulturen. Ytterligare är de en del av vår nationella identitet.

Efter att Finland blivit självständigt bestämdes det i lantdagen att Finland har två nationalspråk. Till dess hade det enligt det finsknationella tankesättet varit ett huvudspråk för en nation och ett folk. Kunskaper i de båda nationalspråken hör till allmänbildningen och bildningsväsendet bör sköta om det. Betydelsen för att kunna de båda nationalspråken ligger djupare i samhället och hör till vårt kulturarv. (Utbildningsstyrelsen 2011a: 8) Sedan tidigt har finska och svenska varit huvudsakliga undervisningsspråk i skolan. Det fanns en stark strävan i Finland att genom grundskolan stärka Finlands tvåspråkighet samt en vilja att bibehålla nationalspråkens status stark i både undervisningen och i övrig verksamhet i samhället. (Utbildningsstyrelsen 2015: 112) Svenska språkets betydelse och ställning i det finländska samhället har diskuterats mycket under de olika årtiondena. Den obligatoriska svenskundervisningens nödvändighet har diskuterats bland annat för att antalet av svenskspråkiga medborgare har sjunkit. (Rossi m.fl. 2017: 19)

Efter att grundskolan grundades på 1970-talet har studier i svenska och finska varit obligatoriska. De elever som undervisas i det finländska utbildningssystemet och vars skolbildningsspråk är någotdera av Finlands nationalspråk studerar det andra inhemska språket enligt gällande grunderna för läroplanen. Det andra inhemska språket är svenska för finskspråkiga och finska för svenskspråkiga. Merparten av finländarna läser svenska som det andra inhemska språket. Svenska språket läses i grundskolan, i gymnasiet, i yrkesutbildningen samt i universitet och i yrkeshögskolor. Det är också möjligt att inleda svenskan frivilligt redan tidigare i daghemmet eller i förskolan till exempel som språkdusch eller språkbud. (Rossi m.fl. 2017: 19 & 21, Utbildningsstyrelsen 2015: 112) Ett utvecklingsprojekt med namnet ”Nationalspråksstrategin” ingick i statsminister Katainens regeringsprogram och genomfördes under åren 2011–2015. Projektet strävade efter att trygga att det i Finland finns två livskraftiga nationalspråk, finska och svenska, också i framtiden. (Statsrådets Kansli 2012: 4)

Kunskaper i de båda nationalspråken är nödvändiga i den mån att man klarar sig i arbetslivet. Språklagen (423/2003) förutsätter att tjänstemän har en viss språkkunskap till exempel för att garantera finländarnas rätt att få betjäning på sitt modersmål. Språklagen innehåller också andra noggrannare bestämmelser gällande nationalspråken. Därtill förstärks behovet av språkkunskaper i svenska av samhörigheten med Skandinavien, såsom historia, släktskap, traditioner, kultur, arbetsliv och informationsförmedling. (Utbildningsstyrelsen 2011a: 8–9)

2.3 Lärokurserna i språkämnen i läroplansgrunderna

Språkundervisning i den grundläggande utbildningen delas i gemensamma och frivilliga språk vars omfattning varierar. Till språkundervisningen i Finland hör ett gemensamt A-språk och B-språk. A-språk är ett språk som eleverna börjar studera senast i årskurs 3 (A1-språk, lång lärokurs) och minimiantalet av undervisningstimmar är 16 årsveckotimmar. B-språk är det språk som eleverna börjar studera senast i årskurs 6 (B1-språk, medellång lärokurs) och minimiantalet av undervisningstimmar är 6 årsveckotimmar.

Engelska är det språk som eleverna i finländska grundskolor studerar mest som A1-språk, medan B-språk är vanligen det andra inhemska språket. (Hämäläinen, Väisänen & Latomaa 2007: 58–59, Utbildningsstyrelsen 2011a: 81, Rossi m.fl. 2017: 21) Eleverna studerar minst en lång och en medellång kurs i språk. Det ena ska vara det andra inhemska språket, antingen finska eller svenska, och det andra ska vara samiska eller något främmande språk. (Utbildningsstyrelsen 2014: 125) Det är sålunda möjligt att studera det andra inhemska språket som A1-språk och ett främmande språk som B1-språk (Utbildningsstyrelsen 2014: 126).

A-språk Lång lärokurs

B-språk Medellång lärokurs

		ÅK 1-6					ÅK 7-9			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
A1-språk	Gemensamt språk, inleds senast i åk 3 (vanligtvis engelska)	(x)	(x)	x	x	x	x	x	x	x
A2-språk	Frivilligt språk, inleds senast i åk 5				(x)	x	x	x	x	x
B1-språk	Gemensamt språk, inleds senast i åk 6 (vanligtvis det andra inhemska språket)						x	x	x	x
B2-språk	Valbart språk, inleds vanligtvis i åk 8								x	x

Tabell 1. Lärokurserna i språkundervisning

Undervisningen i det inhemska språket kan också inledas tidigare än i årkurs 6 och då är det frågan om ett A-språk. Utöver A1- och B1-språk kan man studera frivilliga och valbara språk i Finland (se tabell 1). Ett A2-språk är ett frivilligt språk och ett B2-språk är ett valbart språk. Studier i A2-språk inleds senast i åk 5 (12 årsveckotimmar) och studierna i B2-språk senast i åk 8 (4 årsveckotimmar). (Hämäläinen, Väisänen & Latomaa 2007: 58–59, Undervisnings- och kulturministeriet 2012: 33–34, Utbildningsstyrelsen 2011: 81, Rossi m.fl. 2017: 21)

När den här avhandlingen pro gradu gjordes inleddes studierna i A1-språket senast i årskurs 3. Regeringen beslöt i budgetramen våren 2018 att undervisningen av A1-språk tidigareläggs från och med 1.1.2020. Undervisning i A1-språk inleds på våren senast vårterminen i årskurs 1 i grundskolan. (Statsrådet 2018)

2.4 Läroplansgrunderna för B-språk under åren 1985–2014

I det här avsnittet presenteras närmare läroplansgrunderna för B-språk under åren 1985–2014. Termen *B-språk* används då det är frågan om svenskundervisning under åren 1985–1994. Termen *B1-språk* används då det är fråga om svenskundervisning under åren 1994–2014.

1985

Enligt grunderna för grundskolans läroplan 1985 definieras B-språk som antingen engelska eller det andra inhemska språket vars undervisning inleds i årskurs 7. Enligt timfördelningen för undervisningen på grundskolans högstadium från år 1985 var antalet undervisningstimmar i B-språk sammanlagt nio årsvekotimmar, tre årsvekotimmar per årskurs. (se Bilaga 2) (Kouluhallitus 1985: 34–35)

Det centrala innehållet för B-språket är i LP 1985 att öva kommunikationsfärdigheter såsom social interaktion, styrning av verksamhet, att uttrycka åsikter, känslor och attityder samt att skaffa och förmedla information. Centrala temaområden i ämnet är individ, samhälle, natur och livets nödvändigheter. Kommunikationsfärdigheter övas så att eleverna lär sig använda språket i enkla situationer som är nära elevernas vardag. Målet för undervisningen i B-språk är att eleverna lär sig ett användbart språk som de klarar sig med i centrala kommunikationssituationer. Läroplansgrunderna betonar att undervisningen ger grunden för senare språkstudier och för kontinuerlig utveckling av språkkunskaper. Undervisningen strävar efter att elevernas intresse för inläringen av språket väcks och att eleverna inser betydelsen för färdigheter i svenska. (Kouluhallitus 1985: 86–89)

Eleverna bekantas vidare med svenska språkets status i Finland samt svenskspråkiga befolkningens kultur och levnadssätt i Finland. Eleverna bekantar sig med de nordiska länderna och dess levnadssätt och kultur samt nordiskt samarbete. I undervisningen kan även delar av norska och danska introduceras. Om språkets struktur och ordförråd sägs att eleverna skall lära sig 700–900 ord och uttryckt under grundskolans språkstudier i B-språk och att undervisningen betonar inläringen av sådana strukturer som behövs i centrala kommunikationssituationer. Bedömningen har beskrivits bara kort i läroplanen. Den betonar uppmuntrande, positiv och vägledande bedömning som inte koncentrerar sig på språkfel utan att sporra och informera eleven om hans framsteg. Bedömningen ses som en kontinuerlig process vars utgångspunkt skall vara språkets begriplighet. (Kouluhallitus 1985: 86–89, 92, 94)

1994

I timfördelningen för undervisningen på grundskolans högstadium från år 1993 har det bestämts om miniantalet årsveckotimmar som undervisningen ska innefatta. Undervisningen av B1-språk ska innefatta minst sex årsveckotimmar (se Bilaga 3).

Syftet med läroämnet svenska är enligt LP 1994 att stärka Finlands kulturidentitet, till vilken hör nordism och tvåspråkighet. ”Det ger eleverna ett ansenligt nordiskt kulturkapital och vidgar deras världsbild genom att presentera Finland som en nordisk stat i Europa.” (Utbildningsstyrelsen 1994: 63). Ett centralt tema för undervisningen är de unga i Norden och deras dagliga liv till exempel samhälle, skola, familj, natur, finlandssvenskarna och deras kultur samt nordiska länderna och nordisk kultur. Internationalism och världen omkring oss lyfts också fram som ett tema. Läroplanen betonar kulturkännedom som en viktig del av språkundervisning. I undervisningen jämförs den finska och finlandssvenska kulturen med den nordiska kulturen. (Utbildningsstyrelsen 1994: 64)

Målet för undervisningen är att eleverna har tillägnat sig centrala ord, uttryck och strukturer, förstår lätt svenska i skrift, kan producera en kort text vid behov med hjälpmedel, klarar sig i vardagliga kommunikationssituationer med ett naturligt, flytande uttal och rätt betoning, rytm och intonation samt känner till kommunikationsstrategierna. Elever-

na får kunskap om den finlandssvenska befolkningen och dess kultur samt om Norden, dess folk och kulturer. (Utbildningsstyrelsen 1994: 64)

Bedömningen ska enligt Grunderna för grundskolans läroplan 1994 grunda sig på läroplansmålen. Det finns inte bedömningskriterier för de olika läroämnena. (Utbildningsstyrelsen 1994: 25) Det enda som anges gällande bedömning av B1-språket är: ”Till goda kunskaper i svenska hör också att man lär sig ta hänsyn till kulturnormerna i det svenska språkområdet och fungerar i enlighet med dem.” (Utbildningsstyrelsen 1994: 65)

2004

I jämförelse med timfördelningen från år 1993 har antalet årsveckotimmar bibehållits oförändrat i 2001 i Statsrådets förordning (1435/2001) för timfördelningen i den grundläggande utbildningen. Eleverna studerar minst sex årsveckotimmar svenska på högsta-diet. (Utbildningsstyrelsen 2004: 298, se Bilaga 4) Svenskundervisningen ska enligt LP 2004 ge eleverna färdigheter för samarbete och växelverkan med landets svenskspråkiga befolkning och för nordiskt samarbete. Det centrala i undervisningen är att fostra eleverna att uppskatta Finlands tvåspråkighet och det nordiska levnadssättet samt uppmuntra eleverna att använda sina språkfärdigheter. För att kunna använda språket som kommunikationsmedel krävs det mångsidig och långsiktig kommunikativ träning och ämnet ses som ett färdighets- och kulturämne. (Utbildningsstyrelsen 2004: 127)

Syftet med undervisningen i årskurserna 7–9 är att uppnå grundläggande färdigheter i svenska med betoning på muntlig interaktion. Som centrala innehåll för B1-språk svenska presenteras i LP 2004 ämnesområden och situationer ur det finsk- och svenskspråkiga språkområdets synvinkel, kommunikationsstrategier och språkets strukturer. Målbeskrivningar för B-språket har blivit mer specifika jämfört med de tidigare läroplansgrunderna och målen har ställts för språkfärdigheter, kulturell kompetens och inlärningsstrategier. I LP 2004 finns kriterier för vitsordet 8 vid slutbedömningen. B1-språket bedöms enligt samma tre delar som målen; språkfärdigheter, kulturell kompetens och inlärningsstrategier. Det har tagits i bruk en nivåskala för språkkunskaper. Be-

dömningen av språkfärdigheter utförs enligt en nivåskala som är en finländsk utarbetad tillämpning av skalorna i den Gemensamma europeiska referensramen för språk som utvecklats av Europarådet. (Utbildningsstyrelsen 2004: 132–133, 278)

2014

När grunderna för läroplanen från år 2014 har tagits i bruk är ämnets sex årsveckotimmar indelade enligt den nya timfördelningen (se Bilaga 5) på fyra årskurser eftersom undervisningen av B1-lärokursen i svenska inleds redan i årskurs 6 (se avsnitt 3.1). LP 2014 innehåller skilda läroämnesbeskrivningar för undervisning i årskurserna 1–6 och årskurserna 7–9 i läroämnet B1-svenska. De föregående läroplanerna har haft läroämnesbeskrivningar bara för undervisning i årskurserna 7–9 för att undervisningen i B1-svenska har tidigare börjat först i årskurs 7.

Läroämnesbeskrivningarna för årskurserna 3–6 och 7–9 är mycket likadana. Undervisningen ska väcka intresse för den kulturella och språkliga mångfalden i den omgivande världen och i skolan. Undervisningen i svenska är fostran till språkmedvetenhet och en del av språkpedagogiken och den ska uppmuntra eleverna att kommunicera i autentiska språkmiljöer. I de lägre årskurserna ska undervisningen i språk ge möjligheter till kreativitet, lek och glädje. Språkundervisningen strävar efter att eleverna ska modigt använda språk och den ska stärka deras tilltro till inläring av språk. Undervisningen ska ge möjligheter att vara i kontakt och bilda nätverk med andra människor på olika håll i Norden. (Utbildningsstyrelsen 2014: 197, 326) I de högre årskurserna ska man vid valet av uppgifter och texter fästa uppmärksamhet vid arbetslivskompetens (Utbildningsstyrelsen 2014: 326).

De centrala innehållen anknyter sig till läroämnets mål. Innehållet delas in i tre delar som är; Kulturell mångfald och språkmedvetenhet, Färdigheter för språkstudier och Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, Växande språkkunskap: förmåga att tolka texter, Växande språkkunskap: förmåga att producera texter. Målen för svenskundervisningen är att eleven får en förståelse för kulturell mångfald och språkmedvetenhet. Det handlar även om förmåga att lära sig språk, utvecklande språkkunskap som om-

fattar färdighet att agera i sociala sammanhang samt tolka och producera texter. (Utbildningsstyrelsen 2014: 217, 345)

Bedömningen i B1-svenska sker i enlighet med läroplanens bedömningskriterier som grundar sig på den Gemensamma europeiska referensramen för språk och dess för Finland utarbetade tillämpning. Ett gemensamt verktyg för bedömning som kan användas på båda stadierna är den europeiska språkportfolion. Europeisk språkportfolio är ett verktyg som har utvecklats för elever och lärare och meningen är att hjälpa eleverna att utveckla och bedöma sina färdigheter i olika språk. Europeisk språkportfolio grundar sig på den gemensamma europeiska referensramen för språkundervisning och på målsättningar för språk i läroplansgrunder. (Kielisalkku 2019: 2–3, Utbildningsstyrelsen 2014: 218)

Bedömningen och responsen i årskurserna 1–6 i läroämnet B1-svenska ska vara uppmuntrande och handledande till sin karaktär. Bedömningen kan genomföras antingen verbalt eller med sifferbedömning och kriterierna beskriver goda kunskaper/vitsordet 8 i slutet av årskurs sex. (Utbildningsstyrelsen 2014: 218) I årskurserna 7–9 ska bedömningen beakta mångsidigheten av språkkunskaper och dess olika delområden samt innehålla både själv- och kamratbedömning. Uppmuntrande och handledande respons ska vägleda eleverna till att utveckla sina kunskaper och bli medvetna om sina språkkunskaper. Eleverna uppmuntras att modigt använda språket i olika kommunikationssituationer. I slutet av grundskolan ges slutbedömning där det bedöms hur eleverna har uppnått målen i läroämnet B1-svenska. Slutvitsordet bildas genom att elevens kunskapsnivå ställs i relation till de nationella kriterierna för slutbedömning i B1-lärokursen i svenska. I läroplanen anges kriterierna för goda kunskaper i slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i svenska. (Utbildningsstyrelsen 2014: 346)

3 TIDIGARELÄGGNINGEN AV B1-LÄROKURSEN I SVENSKA

I det här kapitlet presenteras hur den nya timfördelningen har påverkat undervisning i B1-svenska, orsaker till tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska, målen för undervisningen i B1-svenska samt läromaterial för B1-svenska. I det här kapitlet diskuteras också vem som är behörig att undervisa i svenska i årskurs 6.

3.1 Timfördelning

I början av läsåret 2016–2017 (1.8.2016) togs *Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen* (422/2012) i bruk. (Rossi m.fl. 2017: 19) I den fastställs att B1-svenska undervisas i grundskolan så att i årskurs 6 har man två årsveckotimmar svenska medan årskurserna sju, åtta och nio delar på fyra årsveckotimmar. Antalet årsveckotimmar är samma som förr men i enlighet med den nya timfördelningen flyttades två veckotimmar från årskurserna 7–9 till årskurs 6. (Finlex 2018a) Undervisningstimmarna i årskurserna 7–9 kan fördelas till exempel så att i årskurs 7 har eleverna två veckotimmar och i årskurs 8 och 9 en veckotimme svenska. En annan möjlighet är att årsveckotimmarna fördelas så att en årskurs blir utan svenskundervisning när ämnet studeras i två årsveckotimmar under två skolår. Den nya timfördelningen (422/2012) tas i bruk stegvis så att ändringen trädde i kraft 1.8.2016 för årskurserna 1–6, 1.8.2017 för årskurs 7, 1.8.2018 för årskurs 8 och för årskurs nio träder den i kraft 1.8.2019 (378/2014). (Finlex 2018a)

Det är också möjligt för skolorna att erbjuda mera undervisning i B1-språket svenska än de sex årsveckotimmarna som timfördelningen förutsätter om kommunen vill och om det är finansiellt möjligt. Vid sidan av de gemensamma läroplansgrunderna har kommunerna egna kommunala läroplaner där de kan bestämma om de vill erbjuda mera undervisning i något ämne än vad som är timfördelningens minimumkrav. Till exempel kan kommunerna erbjuda undervisning i B1-språket svenska enligt modellen 2 + 6 så att

ämnet undervisas två (2) årsveckotimmar i årskurserna 1–6 och sex (6) årsveckotimmar, två årsveckotimmar varje år, i årskurserna 7–9. (Rossi m.fl. 2017: 19, 21–22)

3.2 Orsaker till tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska

Orsaker som har lett till tidigareläggning av B1-lärokursen i svenska är mångfasetterade. Olika rapporter, redogörelser och undersökningar har gjorts av olika aktörer som har presenterat sina åtgärdsförslag som sedan har lett till tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska.

I resultatavtalet 2007–2009 mellan undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har det bestämts att Utbildningsstyrelsen ska vidta åtgärder för att utveckla undervisningen av det andra inhemska språket, öka intresset för det samt göra elevernas språkval mångsidigare. År 2006 föreslog Statsrådet en utvärdering av undervisningen av nationalspråken för att ta reda på om undervisningen i finska och svenska är tillräcklig för att ge eleverna språkliga färdigheter på en sådan nivå som fastställs i grundlagen. Vidare föreslogs det att inlärningsmiljöer och undervisningsmetoder ska utvecklas så att de uppmuntrar eleverna till inläring av det talade språket. De båda ovanstående åtgärdsförslagen presenterades år 2006 i en redogörelse över tillämpningen av språklagstiftningen, och år 2009 konstaterades det att åtgärderna bör verkställas. (Utbildningsstyrelsen 2011a: 7)

Enligt *Statsrådets berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2009* har valet av svenska som A1-språk minskat i skolorna och samtidigt har elevernas språkkunskaper i svenska försämrats. (Statsrådet 2009: 61) Tuokko (2009: 99) konstaterar att allmän kunskapsnivå i B1-svenska är låg (se närmare i avsnittet 3.2.3). Bristande språkkunskaper i grundskolan och i gymnasiet påverkar språkstudierna i högskolor. På grund av bristerna går en stor del av tiden i högskolorna till att repetera språkets strukturer som behövs till att utveckla yrkesvokabulär. (Statsrådet 2009: 80)

Det finns skillnader mellan finskspråkiga och svenskspråkiga skolor och deras språkprogram. Före tidigareläggningen av B-språk inledde majoriteten av de finskspråkiga eleverna sina språkstudier i svenska i årskurs 7 medan de svenskspråkiga eleverna inledde sina språkstudier i finska tidigare. Då svenska finskspråkiga elever erbjuds en möjlighet att börja sina svenskstudier som ett frivilligt A2-språk som inleds senast i årskurs 5 väljer de dock sällan att inleda sina studier tidigare än vad som behövs. (Statsrådet 2009: 80) Dessutom har svenskan år 2004 blivit ett frivilligt ämne att skriva i studentexamen och sedan dess har antalet elever som skriver ämnet i studentexamen sjunkit (Undervisnings- och kulturministeriet 2012: 38).

Utgående från redogörelsen om tillämpningen av språklagstiftningen 2009 grundade undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp. Gruppens uppgift var att:

utvärdera omfattningen av undervisningen i svenska och undervisningsarrangemang på olika utbildningsstadier, att utreda olika alternativ för att arrangera undervisning i svenska i den grundläggande utbildningen och att presentera förslag för att förbättra undervisning i och inläring av svenska på alla utbildningsstadier. (Undervisnings- och kulturministeriet 2012: 11)

Arbetsgruppen kom överens om tre viktiga synvinklar ur vilka undervisningen i svenska språket borde utvecklas. Dessa synvinklar är: ”*principerna för utbildningskontinuum och trygghet av jämställt lärande, utveckling av läroplaner och undervisningsmetoder samt utveckling av invandrares möjligheter att erhålla den nivå på språkkunskaper i svenska som behövs för att klara sig i arbetslivet.*” (Undervisnings- och kulturministeriet 2012: 3)

För alla synvinklar presenterades flera åtgärdsförslag och arbetsgruppens centrala slutsatser var att tidpunkten för inledningen av studierna i svenska i årskurs 7 är problematisk på många sätt. Enligt arbetsgruppen var tidpunkten för inledningen av svenskstudierna viktig att granska. Åtgärdsförslaget gällande utvecklingen av undervisningen i svenska var en revidering av läroplaner och undervisningsmetoder. Det nämns också som åtgärdsförslag att kontinuerligt erbjuda möjlighet för svensklärarna att delta i grundutbildning och fortbildning. (Undervisnings- och kulturministeriet 2012: 3)

Vi presenterar närmare olika projekt och undersökningar i de följande avsnitten 3.2.1–3.2.4.

3.2.1 TOKI-projekt och Nätverket Svenska nu som motivationsprojekt

TOKI (Toisen kotimaisen kielen innostamishanke) är ett projekt som pågick under åren 2007–2010. Projektets syfte var att öka intresset för det andra inhemska språket på alla skolstadier och i alla skolformer. Projektet har främjat elevutbyte och utvecklat undervisningen i läroämnet svenska mot en mer praktisk riktning (Utbildningsstyrelsen 2011b: 9, Utbildnings- och kulturministeriet 2012: 50).

Nätverket *Svenska nu* strävar efter att befrämja svenskundervisningen och att få eleverna använda språket i vardagliga situationer och bli modiga språkanvändare genom att möta svenska språket. Nätverket lyfter fram svenska språket i finska klassrum, arbetar för positiva attityder och förmedlar kulturimpulser. Växelverkan mellan svenskan och andra skolämnen främjas och nätverket skapar dynamik och mötesplatser för språkinläring i samarbete med skolor, lärare och övriga aktörer inom utbildningssektorn. (Utbildnings- och kulturministeriet 2012: 50, Svenska nu 2019)

Enligt Utbildnings- och kulturministeriet (2012: 52) är det gemensamma med de två motivationsprojekten att de strävar till att göra svenska språket till en del av elevernas vardag och att få lärarna att pröva nya undervisningsmetoder. Projekten har även försökt påverka attityder.

3.2.2 Utvärdering av inlärningsresultaten i B1-svenska

En nationell utvärdering av inlärningsresultaten i svenska utförs ungefär en gång i årtiondet. Den första utvärderingen genomfördes på 1970-talet och sedan dess har inlärningsresultaten utvärderats i samband med läroplansrevideringen. (Hildén & Rautopuro 2014: 17) Utvärdering av inlärningsresultaten i språk är en del av den nationella utbild-

ningsutvärderingen i vilken Utbildningsstyrelsen deltar som en medlem i ett expertnätverk för utbildningsutvärdering (Tuokko 2009: 17). De två sista utvärderingarna (Tuokko 2002 & Tuokko 2009) i svenska har gjorts år 2001 och 2008. Timfördelningen i utvärderingarna från åren 2001 och 2008 har varit samma, sex årsveckotimmar som har fördelats mellan årskurserna 7 och 9. I den kommande utvärderingen har årsveckotimmarna bibehållits men de har fördelats mellan årskurserna 6 och 9.

Elevernas villighet att lära sig språk påverkas av motivation och attityder. De båda inverkar på elevernas förutsättningar att lära sig språk och de går hand i hand med inlärningsresultaten. (Undervisnings- och kulturministeriet 2012: 46). Elevernas uppfattningar och attityder har kartlagts för tre teman: vad eleverna anser om ämnet, hur väl de behärskar ämnet och vilken nytta anser de ha av ämnet i framtiden. Utvärderingarna visade att 47 % av eleverna ansåg att svenskan är ett tråkigt skolämne och samtidigt ansåg 52 % ämnet som svårt eller ganska svårt. Bara 27 % av eleverna ansåg sig själva som duktiga i svenska. Pojkarnas attityder gentemot svenskan var mer negativa än flickornas. Eleverna ansåg att de behöver svenska i någon mån i sina framtida studier, men 46 % av dem ansåg att de inte behöver kunna svenska i framtiden i vardagslivet. (Tuokko 2009: 33–34) Begreppen attityd och motivation diskuteras närmare i avsnitt 3.3.

Tuokko (2009) har jämfört resultaten av elevernas kunskaper i B1-svenska i utbildningsutvärderingarna från åren 2001 och 2008. Hon konstaterar att elevernas receptiva kunskaper (hörförståelse, grammatik och läsförståelse) har sjunkit och den allmänna kunskapsnivån har blivit lägre. Flickorna klarade sig bättre år 2008 i alla delområden än pojkarna. Läroplansgrunderna 2004 betonar kommunikativa språkfärdigheter och som utvecklingsförslag föreslog en expertgrupp som planerade utbildningsutvärderingen till exempel att antalet övningar i muntlig kommunikation och i hörförståelse ökas. Ett till utvecklingsförslag var att öva användning av muntligt språk och att kontinuerligt utvärdera muntliga färdigheter som en del av bedömningen i ämnet. (Tuokko 2009: 99, 117) År 2008 var elevernas svenskkunskaper på en nöjaktig nivå (Nationella centret för utbildningsutvärdering 2019).

Det nationella centret för utbildningsutvärdering (*Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, KARVI*) genomför nästa utbildningsutvärdering i svenska i årskurs 9 våren 2020. Utvärderingen innehåller uppgifter som mäter elevers förmåga att förstå och producera både skriftliga och muntliga texter på svenska. Resultaten av utbildningsutvärderingen publiceras våren 2021. (Nationella centret för utbildningsutvärdering 2019).

3.2.3 Projektet *Svenska i toppen*

Utgångspunkten för Helsingfors universitets forskningsprojekt *Svenska i toppen* har varit de negativt betonade mediediskussionerna om svenskundervisningen och om ämnets ställning. Undersökningen har riktats till elever och lärare. Forskarna Lehti-Eklund och Green-Vänttinen har velat lyfta fram goda praktiker och vad som kunde utvecklas i språkundervisningen, vad deltagarna anser om verksamheten och hurdana önskemål de har om svenskundervisning. (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011: 5, 8) Det viktigaste resultatet i forskningen var att eleverna har en positiv bild av svenska som skolämne, vilket kommer fram i elevernas svar. Neutralt inställda elever ansåg svenskan som ett ämne bland andra obligatoriska läroämnen, och bland de elever som ställde sig negativt till svenskan är en del sådana som inte vill studera språket, men tyckte om lektionerna. Lärarna ansåg att motivationen kan vara ett problem i olika skeden av studierna men att det är gemensamt för alla läroämnen. Lärarna önskade att diskussionen om läroämnet i medierna skulle bli mer nyanserad. (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011: 65) Forskningsprojektet *Svenska i toppen* visade ett mer positivt resultat om bilden av svenska som skolämne jämfört med Tuokkos utvärdering.

Lehti-Eklund och Green-Vänttinen (2011: 68) har komprimerat en lista på elevernas och lärarnas önskemål i fråga om svenskundervisningen i några nyckelord: svenska i klassrummet, vardagssvenska, svensk kultur och lättillgängligt autentiskt material. Eleverna vill ha flera muntliga övningar och lära sig att använda svenska i vardagliga situationer. Eleverna vill också bekanta sig med den svenska kulturen. Eleverna önskar också mera hörförståelse, pararbete, spel och filmer samt de lägger också värde på grammatikun-

dervisningen och en gemensam genomgång av läxor och uppgifter. Eleverna önskar också omväxlande lektioner och bra atmosfär. Det hur språkinläring möjliggörs och organiseras i klassrummet påverkas huvudsakligen av lärarnas insatser. Lärarna vill att stämningen i klassen skall vara öppen och positiv eftersom den fungerar som en motive-
rande faktor. Målsättningen för svenskundervisningen är att eleverna ska få en positiv inställning till språket. Målet är också att upprätthålla elevernas intresse och att få dem att vilja lära sig flera språk också efter grundskolan. Eleverna borde också klara sig i vardagliga situationer och kunna språkets grunder. (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011: 28, 65–66) I samma undersökning konstateras att lärarna strävar efter att eleverna kan använda språket i vardagliga situationer. I språkundervisningen är det också möjligt att samarbeta med andra läroämnen (Utbildningsstyrelsen 2014: 197).

Forskarna har föreslagit i deras undersökning att målsättningarna i läroplanen borde uppdateras och inledandet av svenskstudierna borde tidigareläggas eller antalet årsveckotimmar i ämnet borde ökas. Lehti-Eklund och Green-Vänttinen konstaterar att det nuvarande antalet årsveckotimmar, två årsveckotimmar, är ett minimum vad som behövs för att eleverna kan få tillräcklig kompetens för framtida studier i gymnasium och i högskolor. (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011: 69)

3.2.4 Nationalspråksutredningen

Utbildningsstyrelsens nationalspråksutredning utgår från Utbildningsstyrelsens och undervisnings- och kulturministeriets resultatavtal samt från statsrådets redogörelse om språklagstiftningens tillämpning. Syftet med utredningen har varit att utvärdera undervisningens tillräcklighet för att uppfylla grundlagens bestämmelser och i dem ingående skyldigheter gällande nationalspråken. Utredningens syfte har varit att skapa ett underlag för samhälleliga beslut om undervisningen i nationalspråken. (Utbildningsstyrelsen 2011a: 7–8)

Åtgärdsförslagen gällande undervisningen i B1-språket som har presenterats i nationalspråksutredningen är flera. I utredningen föreslogs bland annat tidigareläggning av undervisningen i B1-språket svenska så att språkstudier inleds på sjätte klassen istället för på sjunde klassen. Det föreslogs att det sammanlagda antalet årsveckotimmar bibehålls oförändrat i sex årsveckotimmar och att timantalet i årskurserna 7–9 minskas med en årsveckotimme. Enligt utredningen är minimiantalet av årsveckotimmar på den sjätte klassen minst en årsveckotimme. Förändringen motiveras med tanke på att yngre elever har mer positiv förhållning till språkstudier än de tonåriga eleverna i de högre årskurserna. Det föreslogs i Utbildningsstyrelsens läroplansarbete att innehållet i undervisningen och målsättningarna bör övervägas på nytt för att timfördelningen har förnyats. (Utbildningsstyrelsen 2011a: 71-72)

De preliminära åtgärdsförslagen och de uppgifter som framkommer i nationalspråksutredning har använts i undervisningsministeriet tillsatta arbetsgrupp *Den grundläggande utbildningen 2020 - allmänna riksomfattande mål och timfördelning*. Arbetsgruppen har givit deras slutsatser 1.6.2010 till Undervisnings- och kulturministeriet. (Utbildningsstyrelsen 2011a: 8) Enligt arbetsgruppens rapport är det centralt att eleverna får en positiv upplevelse av språket i ett tidigt skede för att språkinläring påverkas av inställningen och attityderna till det andra inhemska språket. (Utbildningsstyrelsen 2011a: 74) För att öka intresset för det andra inhemska språket har det genomförts konkreta åtgärder såsom utvecklingsprojekt. Olika projekt har presenterats i avsnitt 3.2.

3.3 Undervisning av B1-lärokursen i svenska

Språkinläring är en livslång process. I skolan är användning av språket i olika sammanhang och situationer utgångspunkten för språkundervisningen. Språkundervisningen ska stödja språkbruk och stärka språklig medvetenhet. Språk undervisas på flera olika sätt och eleverna ska uppmuntras till att använda de språk som lärs i skolan också på fritiden. Barn tillägnar sig kunskaper i flera språk i sitt vardagliga liv: i skolan, i hem-

met och på fritiden. Eleverna handleds att läsa lämpliga texter och söka information på olika språk. (Utbildningsstyrelsen 2014: 196–197) Som följande presenteras läroplansmålen för B1-lärokursen i svenska.

Målen för B1-lärokursen i svenska i årskurs 3–6 och i årskurs 7–9

Målen för B1-lärokursen i svenska är indelade i fem under rubriker i LP 2014. Rubrikerna är Kulturell mångfald och språkmedvetenhet, Färdigheter för språkstudier, Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, Växande språkkunskap: förmåga att tolka texter och Växande språkkunskap: förmåga att producera texter. (Utbildningsstyrelsen 2014: 217)

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

åk 3–6

Målet är att eleverna bekantar sig med Finlands två nationella språks ställning samt hur svenska språket påverkar finska språket. Eleverna lär sig att strukturera sin uppfattning om de språk de studerar. (Utbildningsstyrelsen 2014: 217)

åk 7–9

Målet är att handleda elever att bekanta sig med nordisk språkmiljö och värden som förklarar Norden. Vidare ska eleverna handledas att lägga märke till regelbundenheter som finns i svenska språket, hur likadana ärenden uttrycks i andra språk samt att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande. (Utbildningsstyrelsen 2014: 345)

Färdigheter för språkstudier

åk 3–6

Målet är att vägleda eleverna träna sina kommunikationsfärdigheter i en tillåtande studieatmosfär också med hjälp av informations- och kommunikationsteknologi. Eleverna lär sig att ta hand om sin egen inläring och att utvärdera sig själv. Målet är också att uppmuntra eleverna att se svenskans betydelse som en del av livslång inläring samt att

utöka språkresurser. Eleverna uppmuntras att upptäcka och utnyttja svenskspråkiga inlärningsmiljöer utanför skolan. (Utbildningsstyrelsen 2014: 217)

åk 7–9

Målet är att uppmuntra eleverna att sätta upp mål, utnyttja mångsidiga sätt att lära sig språk och utvärdera sitt lärande självständigt och i samarbete. Målet är också att handle- da eleverna till positiv växelverkan där det viktigaste är att budskapet förmedlas. Ele- verna uppmuntras att lägga märke till möjligheter att använda svenska språket i sitt liv och vägleda eleverna att använda språket modigt i olika situationer i och utanför skolan. (Utbildningsstyrelsen 2014: 345)

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

åk 3–6

Målet är att vägleda eleverna att öva olika, speciellt muntliga kommunikationssituatio- ner. Uppmuntra eleverna att använda mångsidiga också icke-verbala sätt för att förmed- la sitt budskap och vid behov be om långsammare tempo och upprepning i muntliga kommunikationssituationer. Målet är också att vägleda eleverna att träna olika artighets- fraser. (Utbildningsstyrelsen 2014: 217)

åk 7–9

Målet är att erbjuda möjligheter att öva användning av skriftlig och muntlig kommuni- kation via olika kommunikationskanaler och stödja eleverna i användning av olika språkliga kommunikationsstrategier. Målet är också att hjälpa eleverna att utvidga sin kännedom om olika artiga uttryck som hör ihop med artigt språkbruk. (Utbildningssty- relsen 2014: 345)

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

åk 3–6

Målet är att uppmuntra eleverna att ta reda på med hjälp av kontexten i skriven text eller tal det som är förutsebart och för åldersgruppen lämpligt eller vanligt. (Utbildningssty- relsen 2014: 217)

åk 7–9

Målet är att uppmuntra eleverna att tolka skriftliga och muntliga texter utgående från sin åldersnivå. (Utbildningsstyrelsen 2014: 345)

*Växande språkkunskap, förmåga att producera texter**åk 3–6*

Målet är att erbjuda rikligt med möjligheter att öva mycket enkla för åldern relevanta situationer att tala eller skriva språket. (Utbildningsstyrelsen 2014: 217)

åk 7–9

Målet är att erbjuda rikligt med möjligheter att öva i åldern lämpliga situationer att öva småskaligt skrivande och tal om lika teman samt fästa uppmärksamhet vid strukturer som är relevanta för textens innehåll och vid uttal. (Utbildningsstyrelsen 2014: 345)

Motivation och attityder till inläring

När eleverna anser att studierna som betydelsefulla och samarbete görs orkar eleverna anstränga sig mot sina mål och känner glädje över sin inläring. Om studierna anses obetydliga kan det göra eleven utmattad och kynisk. (Salmela-Aro 2018: 10) Salmela-Aro (2018: 13) presenterar tre olika inläringstyper: icke-sensitiva maskrosor, tulpaner som är lite mer sensitiva än maskrosor och orkidéer för vem är det viktigt med bra för- enlighet med inläringsmotivation och inläringsmiljö. Orkidé-elever blomstrar i en god miljö men vissnar i en utmanande miljö. Salmela-Aro påpekar att enligt en ny inläringsmotivationsteori av Ryan och Deci (2017) är det viktigt att sporra och uppmuntra elever att ta nya utmaningar, att försöka och att göra ansträngningar tillsammans. För utvecklingen av motivation och inläring finns det två centrala kritiska perioder. Den första är tidig barndom och skolstart och den andra är ungdom. Ungdomen är både en möjlighet och en utmaning för utveckling av inläring, motivation och ansvar. Det är möjligt att lära sig inläringsmotivation och den utvecklas under ungdomstiden. (Salmela-Aro 2018: 15)

Inlärningsmotivationen påverkas av hurdana uppgifter och vilka saker eleven är intresserad av och vad som hen anser vara viktigt för sig själv och för sin framtid. Intresse är en viktig del av inläringen. När eleven är intresserad av det som hen studerar trivs hen med studier och lär sig bättre. Det är också väsentligt vilka uppgifter eleven anser som påfrestande, tidskrävande och sådana som begränsar hens andra resurser. Ytterligare kan till exempel misslyckanden och lyckanden påverka elevens motivation. (Salmela-Aro 2018: 13) Attityder till språkinläring beskrivs som inlärares värderingar av och inställningar till språk och språkinläring. Ju positivare attityder eleven har till målspråket desto högre är motivationen och möjligheten till framgångsrik inläring. Istället leder de negativa attityderna till låg motivation och oftast lägre inlärningsframgång. (Abrahamsson 2009: 207)

3.4 Läromaterial i B1-svenska

I samband med revideringen av läroplanen reviderades också undervisningsmaterialet för B1-lärokursen i svenska. Vi presenterar närmare läroböckerna *Hallonbåt* för grundskolans årskurs 6 och *Megafon* för grundskolans årskurser 7–9. Läromaterialet har tillverkats i enlighet med de nya läroplansgrunderna, LP 2014.

Hallonbåt

Enligt Sanomapro (2019) är utgångspunkten för läroboksserien *Hallonbåt* att få eleverna att intressera sig för att lära sig svenska språket. Materialet betonar muntlig kommunikativ inläring och övningarna av vardagliga situationer är tänkta att motivera eleverna att använda språket och göra lärandet mångsidigare. Funktionaliteten syns i materialet i form av spel och lekar samt elevernas arbete i par eller i grupper. Materialet innehåller också video- och ljudbetonade uppgifter som stöds av skriftligt innehåll. Materialet erbjuder möjligheter för differentiering. Kontinuerlig utvärdering stöds på olika sätt i materialet. Självutvärdering är en central del av lärandeprocessen och eleverna övar att sätta egna lärandemål. Eleverna utvärderar sin utveckling med hjälp av självutvärdering

i slutet av varje kapitel och kan se hur målen uppnåddes, vad som gick bra och vad som behöver utvecklas. Provmaterialet stöder läraren i utvärderingsprocessen och *Hallonbåt* innehåller också som extra material mindre tester av ord och fraser. (Sanomapro 2019)

Megafon

Megafon-serien innehåller enligt Otava (2016) bland annat mycket kreativa, ämnesövergripande och kommunikativa uppgifter som möjliggör individuell inläring och underlättar differentiering. *Megafon* innehåller till exempel uppgifter med vilka differentieringen uppåt är möjlig. Läromaterialet har tagit i beaktande mångsidig kompetens. Serien uppmuntrar eleven till att finna lämpliga inlärningsmetoder. Texterna och ordförrådet är vardagsnära, från olika textgenrer och anknutna till muntliga övningar. Utgångspunkten med *Megafon*-serien är att eleverna övar att använda svenska både skriftligt och muntligt i olika sammanhang och eleverna uppmuntras att använda sina kunskaper i svenska. Eleverna blir bekanta med svenska språkets varianter och bekantar sig med Norden och kulturerna i Norden. (Otava 2016)

3.5 Undervisning av svenska i årskurs 6

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 har tagits i bruk 1.8.2016. I samband med detta flyttades inledningen av B1-lärokursen i svenska från årskurs 7 till årskurs 6. Från och med det har både ämnes- och klasslärare kunnat undervisa B1-svenska. (Hakola 2017: 1) Ämneslärare undervisar svenska vanligen i årskurserna 7–9 och i gymnasiet. I årskurserna 1–6 ansvarar klasslärare för undervisning i flera olika läroämnen, och i samband med tidigareläggningsen av B1-lärokursen i svenska fick klasslärarna B1-svenska som ett till ämne som de undervisar i. Språkbadslärare är ämneslärare i svenska och klasslärare och de fungerar som klasslärare i språkbad, klasslärare i finskspråkig skola eller ämneslärare i svenska på den grundläggande utbildningen och i gymnasiet. (Rossi m.fl. 2017: 193)

I Finland kan man få behörigheten att arbeta som ämneslärare i svenska vid sju universitet och vid fem yrkeshögskolor. Det vanligaste sättet att få behörighet att arbeta som ämneslärare i svenska är att studera svenska som huvudämne vid universitet och bli utexaminerad som filosofie magister och ämneslärare i svenska. I studierna ingår grund- och ämnesstudier och fördjupande studier i svenska (120 studiepoäng), pedagogiska studier för lärare (60 studiepoäng) samt auskultering (ungefär 20 studiepoäng). Man får också behörighet att undervisa i svenska på alla stadier (grundskolans årskurser 1–9 och andra stadiet) om man har läst svenska minst 60 studiepoäng som biämne och har pedagogiska studier för lärare. Språkbadslärlarstuderanden vid Vasa universitet blir utexaminerade som filosofie magistrar och är behöriga att undervisa i svenska på alla stadier eftersom deras studier ger dem behörigheten att arbeta som språkbadslärare, klasslärare och ämneslärare i svenska. Klasslärare är oftast pedagogie magistrar och de är behöriga att undervisa i svenska i årskurserna 1–6 eftersom deras utbildning ger dem behörighet att undervisa alla läroämnen i årskurserna 1–6. (Rossi m.fl. 2017: 23, 41) Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning vid Vasa universitet hade sin sista intagning hösten 2016. (Svenska Yle 2016) Från och med hösten 2018 har ett utbildningsprogram för språkbadslärare börjat vid Åbo Akademi i Vasa. Utbildningen ger pedagogie magisterexamen och en behörighet att undervisa i svenska i årskurserna 1–9 och en behörighet att arbeta som klasslärare i språkbad och i reguljär enspråkig undervisning. (Åbo Akademi 2019)

Enligt nationalspråksutredningen är det viktigt att B1-språk undervisas av ämneslärare redan på sjätte klassen för att trygga en högklassig undervisning. Även de klasslärare som är specialiserade på undervisning av svenska kan trygga att undervisningen är högklassig. Författarna av nationalspråksutredningen betonar att med hjälp av fortbildning strävar man efter och garanterar tillräckliga kunskaper hos de lärare som arbetar med tidig språkundervisning. Behovet av ämneslärare ökar om ämneslärarna undervisar svenska i grundskolans årskurser 1–6 (Utbildningsstyrelsen 2011a: 75)

Lärarnas uppfattningar om tidigareläggning (SRO, förfrågan)

Svensklärarna i Finland gjorde en medlemsförfrågan våren 2014 om tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska och om revidering av läroplanen. De svarande ombads att svara på öppna frågor om vad som var positivt och hurdana problem som den nya timfördelningen innebär för svenskundervisningen. Efter det ombads de svarande att bedöma hur den nya timfördelningen har påverkat antalet undervisningstimmar för deras del och arbetssituationen överlag. Den enda positiva sak som de svarande tog upp var att inlärningen av svenska inleds redan i grundskolans lägre årskurser. De motiverade sina svar med att ju tidigare man inleder med svenska desto effektivare är språkinlärning och det är en fördel att inleda svenskstudierna innan puberteten och grundskolans årskurs 7 då attityderna redan är tydligt negativare. (Rossi m.fl. 2017: 165)

Rossi m.fl. (2017) har presenterat vad som enligt de svarande upplevdes som problematiskt med att undervisningen av B1-lärokursen i svenska inleds i årskurs 6. Problemen var enligt svararna att svensktimmarna i årskurserna 7–9 har minskat och spjälkas till flera årskurser, klasslärare undervisar svenska i årskurs 6, elevernas kompetensnivå sjunker, olika kommuner har fördelat de sex årsveckotimmarna undervisning på olika sätt, studier av ett A2-språk har minskats och inledandet av ett ytterligare språk i årskurserna 1–6 kan vara utmanade för några elever som redan har problem med A1-språket. (Rossi m.fl. 2017: 166)

De svarande ansåg att jämlikheten mellan eleverna lider också av att i årskurser 1–6 i grundskolan undervisar både ämneslärare och klasslärare i svenska. Även om båda är behöriga att undervisa i svenska i årskurserna 1–6 i grundskolan ansåg de svarande att de elever som undervisats av klasslärare behöver sannolikt repetition och eventuellt lära bort till exempel felaktiga språkliga strukturer. Enligt de svarande kommer följderna av de ovannämnda missförhållanden att återspeglas år 2020 när eleverna söker sig till andra stadiets utbildningar med mycket olika färdigheter i svenska. (Rossi m.fl. 2017: 175)

Klasslärarnas och ämneslärarnas beredskap och behov för att undervisa i svenska i åk6

Enligt Rossi m.fl. (2017) har Tollola (2015) undersökt i sin kandidatavhandling i pedagogik lärarnas beredskap att undervisa i svenska för elever i lägre årskurser. Beredskapen behandlades från två synvinklar: lärarnas språkkunskaper och förverkligandet av läroplanen. Lärarna som deltog i undersökningen var klasslärare, ämneslärare i svenska och dubbelbehöriga lärare (klasslärare och ämneslärare i svenska). Lärarna utvärderade sina egna språkkunskaper med hjälp av den Gemensamma europeiska referensramen för språk. Klasslärarnas självbedömda språkförmåga var lite lägre än B1, medan ämneslärarnas och de dubbelbehöriga lärarnas självbedömning motsvarade nivåerna C1–C2. Lärare bedömde sin förmåga att genomföra läroplansbaserad svenskundervisning med hjälp av olika påståenden på en skala *dåligt – måttligt – väl*. Klasslärarna upplevde nivån på sin beredskap vara måttlig, medan ämneslärarna och de dubbelbehöriga lärarna upplevde beredskapsnivån vara mellan måttlig och väl. Ungefär tre fjärdedelar av de svarande ansåg att deras beredskap att undervisa i svenska i årskurs 6 var tillräckliga. Av klasslärare var det mindre än hälften, av ämneslärare drygt tre fjärdedelar och av de dubbelbehöriga alla som kände att deras beredskap var tillräcklig. (Rossi m.fl. 2017: 26)

Viljan att undervisa i svenska i årskurs 6 varierade. Mindre än hälften av klasslärarna uttryckte sin vilja att göra det och tre fjärdedelar av ämneslärarna och alla dubbelbehöriga ville undervisa i svenska i årskurs 6. Lärarna motiverade sin vilja att undervisa i svenska i årskurs 6 med sina egna tillräckliga färdigheter, deras arbetssituation och av sjätteklassisters upplevelse av undervisningens meningsfullhet. Skälen till bristande intresse för att undervisa i svenska i årskurs 6 var relaterade till lärarnas egna otillräckliga språkkunskaper, utmanande undervisningsmetoder i grundskolans lägre årskurser och svåra praktiska arrangemang. (Rossi m.fl. 2017: 26)

Enligt självutvärderingarna hade ämneslärarna och de dubbelbehöriga lärarna bättre beredskap att undervisa i svenska i årskurs 6. Mer än hälften av klasslärarna som deltog i undersökningen ansåg att de inte hade tillräcklig beredskap att undervisa i svenska i årskurs 6 och de ville inte heller undervisa i svenska. Enligt Rossi m.fl. (2017) lönar det

sig att överväga om kvaliteten på svenskundervisning i årskurser 1–6 i grundskolan kommer att försämrats om klasslärare oavsett sin beredskap eller sitt varierande intresse undervisar svenska i årskurserna 1–6 i grundskolan efter att den nya timfördelningen har tagits i bruk. (Rossi m.fl. 2017: 27).

Rossi m.fl. (2017) presenterar rekommendationer för hur utbildningar och lärarutbildningar samt undervisningen i B1-svenska borde utvecklas. Gällande B1-svenska rekommenderar Rossi m.fl. (2017) att det inte ska förekomma avbrott i elevernas språkstig utan att B1-svenskan borde undervisas varje år i årskurserna 6–9. Enligt Rossi m.fl. (2017) är pausen i språkstudierna en orsak till förändringar i elevernas språkkunskaper vid övergången från grundskolan till utbildning på andra stadiet. Det att en del kommuner ger mera än minimiantalet årsveckotimmar i svenska och andra bara ger minimiantalet orsakar en skillnad i antalet undervisningstimmar i B1-svenska vilket påverkar att grundskoleelever har bakom sig olika mycket studier i B1-svenska då de inleder andra stadiets utbildning. Undervisningen som arrangeras kan antingen överstiga de sex minimiårsveckotimmar som anges i timfördelningen eller följa timfördelningen. En annan rekommendation som Rossi m.fl. (2017) ger är att ämneslärare i svenska och klasslärare som har avlagt biämnestudier i svenska borde ges uppdraget att undervisa i B1-svenska. De anser också att det bör finnas möjligheter till fortbildning för de lärare som undervisar i svenska i årskurserna 1–6 i grundskolan. (Rossi m.fl. 2017: 206–207)

4 LÄRARNAS SYN PÅ REVIDERINGEN AV LÄROPLANEN OCH TIDIGARELÄGGNINGEN AV B1-LÄROKURSEN I SVENSKA

I det här kapitlet presenteras analysen av de intervjusvar som de fem lärare som undervisar svenska antingen i årskurs 6 eller i årskurserna 7–9 givit i sina intervjuer. Intervjumaterialet har grupperats i mindre kategorier som är till påseende nedan i figur 2. Den första delen handlar om lärarnas utbildningsbakgrund och språkliga bakgrund samt arbetserfarenheten som svensklärare. I den andra delen behandlas lärarnas syn på revideringen av läroplanen. I den tredje delen presenteras lärarnas syn på tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska och dess inverkan på eleverna och deras inlärning och vilja att lära sig svenska. Den fjärde delen handlar om undervisning i B1-svenska och diskuterar undervisningsmetoder och vem som enligt informanterna ska undervisa i svenska i årskurs 6.

Figur 2. Analys av intervjumaterialet

4.1 Bakgrundsinformation

Tre av informanterna arbetar som klasslärare i årskurserna 1–6 i grundskolan och två som ämneslärare i svenska i årskurserna 7–9 i grundskolan. Informanterna har utexaminerats från tre olika universitet och har haft olika ämnen som huvudämne och biämne. Svenska har varit huvudämnet för två informanter och biämne för två informanter. Fyra av informanterna är filosofie magistrar och en är pedagogie magister. Informanterna har arbetat som lärare från fyra till över tjugo år, dock så att alla förutom en har arbetat i över 10 år. Ju längre informanten har arbetat som lärare desto mer erfarenhet har hen av att analysera förändringar som har skett under läroplansrevideringarna. För att behålla informanternas anonymitet kallar vi dem för Lärare 1, Lärare 2, Lärare 3, Lärare 4 och Lärare 5 i vår undersökning. Det finns också Lärare X och Lärare Y som har deltagit i vår undersökning hösten 2016. Lärarna har inte numrerats i den ordning som de anges sig tabell 2.

Universitet	Huvudämne/biämne	Examen	Lärarerfarenhet
Åbo universitet	tyska, översättning/svenska	filosofie magister	4 år
Vasa universitet	svenska/tyska	filosofie magister	10 år
Åbo universitet	pedagogik	pedagogie magister	14 år
Jyväskylä universitet	svenska/engelska	filosofie magister	29 år
Åbo universitet	franska, språk och kultur/nordisk filologi	filosofie magister	15 år
Informationen saknas	svenska/tyska	filosofie magister	10 år
Uleåborg universitet	pedagogik/flerspråkighet	pedagogie magister	2 år

Tabell 2. Bakgrundsinformation om informanterna

4.2 Revidering av läroplanen

Informanterna tillfrågades hurdana tankar revideringen av läroplanen väckte hos dem när de hörde om det för den första gången före LP 2014 togs i bruk samt hur det känns nu när de har använt LP 2014 i två år. Informanterna beskrev LP 2014 med följande ord: *epäselvä (råddig)*, *vaikeaselkoinen (svårtolkad)*, *hankala (besvärlig)* och *sekava (flummig)* och berättade att de har undrat vad innehållet innebär i praktiken när det är skrivet med så fina ord (se citat 1).

- (1) Opettajahuoneessa on puhuttu, että, mitä pitäisi käytännössä tehdä, kun selostukset ovat sellaista pilviliittoa, tosi korkealentoista hommaa... Tän kaks vuotta mitä tässä on mennyt niin ei mun mielestä mitään ihmeellistä, ihan normaalia arkea, mitä ennenkin. **Lärare 1**

En av informanterna beskrev att enligt henne har det inte skett någonting speciellt under de två åren då de nya läroplansgrunderna har varit i kraft och en annan ansåg att undervisningen inte har förändrats radikalt i praktiken (se citat 2).

- (2) Oli aika sekavat fiilikset, että mitä se nyt käytännössä tarkoittaa... Korostettiin, että nyt tapahtuu jotain aivan mahtavaa ja uutta ja ikinä enemminkin ei oo tällaista tehty, mutta käytännössä ei ihan kuitenkaan radikaalisti oo muuttunu. **Lärare 3**

I de första intervjuerna hösten 2016 kom det fram att den första informationen om LP 2014 hade för det mesta väckt oro och en känsla av utmaningar bland informanterna och en känsla av att de måste ändra allting på en gång (se citat 3). Lärare 1 var tveksam ifall de som reviderat läroplanen har tänkt hur förändringar ska verkställas i praktiken (se citat 4). Trots att informanterna hösten 2016 lyfte fram negativa aspekter uppfattade alla informanter revideringen som positiv i intervjun som gjordes 2018 och angav att de har varit delvis ivriga inför revideringen.

- (3) Vaikutti möröltä, että mitä sille pitäisi tehdä ja nyt yhtäkkiä pitäisi muuttaa kaikki, kun se muuttui niin laajasti. **Lärare X**

- (4) Apua – oli se fiilis, että ei vitsit mihin tämä maailma on menossa. Tajuavatko päätöksentekijät ja OPS:n laatijat mitään siitä käytännön työstä, mitä se on. Kuinka se toimii ja kuinka se ei toimi. **Lärare 1**

En informant konstaterade i intervjun 2018 att LP 2014 kändes högtflygande och att innehållet var i någon mån svårt att förstå. En annan informant ansåg att läroplanen ger friheter för att den är tillämpbar. Lärare 5 ansåg att de mångvetenskapliga lärområdena vara båda en möjlighet och en utmaning. Hen undrade hur man skulle kunna inkludera flera läroämnen när man ordnar till exempel temadagar. Enligt Lärare 4 kunde man kombinera olika läroämnen, utveckla mångvetenskapliga lärområden samt komma bort från den traditionella bundenheten till läroämnen (se citat 5). Som tidigare konstaterat (avsnitt 2.1.2) ska skolorna genomföra ett mångvetenskapligt lärområde minst en gång per läsår (Utbildningsstyrelsen 2019a). Mångvetenskapliga lärområden är ett bra sätt att arbeta ämnesövergripande och kombinera olika läroämnen i en större helhet.

- (5) Antaa enemmän vapauksia ja on sovellettavissa oleva. Enemmänkin voisi oppiaineita ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia yhdistää. Se on vielä harjoituksen alla, sitä pystyisi kehittää vielä enemmän, ettei olisi niin opiainesidonnaista, vaan ottaisi jonkin aiheen mitä sitten opiskellaan.
Lärare 4

Lärare 5 konstaterade att det är svårt att utvärdera innehållet i LP 2014 eftersom den har varit i användningen först en så kort tid. Hen konstaterade att det tar några år innan hen kan se hur LP 2014 har påverkat hens undervisning. Det är ännu för tidigt att dra några slutsatser. När hen läste LP 2014 för den första gången tänkte hen att vem har skrivit texten när den kändes att den innehåller bara tomma ord. Texten innehåller enligt hen överord och är ”himlastormande” (*maailmaa syleilevä*) (se citat 6).

- (6) Ekan kerran, kun rupesin lukemaan uuden opsin valtakunnallista osiota niin OMG katoinkuka näitä sanahelinöitä tänne on kehiteltyt. Siellä oli kaikki ylisanoit mitä voi olla, siis se oli maailmaa syleilevä. Ajattelin, että vautsi mitä tekstiä. Aika fakiiri, joka tämän tällaisenaan toteuttaa. Todelisuus luokkahuoneessa on kuitenkin sitä etteivät ne oppilaat ole sen ihmeellisempiä tässä opissa kuin ikinä ennenkään. **Lärare 5**

4.2.1 Formativ bedömning

Informanterna ombads att nämna tre utmaningar eller möjligheter som ibruktageandet av LP 2014 har fört med sig och hur dessa påverkat deras arbete. Utmaningar och möjligheter som informanterna har upplevt avviker från varandra men är också i någon mån likadana. En del av informanterna lyfte fram dokumenteringen av den formativa bedömningen som en utmaning. Två av informanterna ger muntlig respons åt elever under lektionerna, till exempel i samband med muntliga övningar. Lärare 4 konstaterade att hen berättar för eleverna hela tiden om deras framsteg. Hens sätt att genomföra formativ bedömning kan anses vara den direkta respons som hen ger åt eleverna under lektionerna (se citat 7).

- (7) Mielestäni haaste on formatiivinen arviointini mitä se ops edellyttää. Tai ei itsessään arviointi, vaan sen näkyväksi tekeminen. Tottakai kerrot lapsille joka päivä koko ajan mikä meni hyvin, missä ne on hyviä ja missä pitäisi parantaa. Mutta kuinka siitä tekisi näkyvää, kun ei tule aina kirja- tuksi ja mihin ja kuinka kirjaa. **Lärare 4**

Lärare 1 konstaterade att bedömningen kändes utmanande då LP 2014 togs i bruk och sade att hen upplever den fortfarande som utmanande. Nuförtiden fokuserar bedömningen hela inlärningsprocessen. Hen ansåg att det är lättare att se på provresultaten och aktiviteten under lektionerna när man ger vitsord utan att utvärdera alla faser i arbetet (se citat 8). Enligt LP 2014 ska bedömningen ske både som formativ och summativ bedömning, varav den formativa bedömningen är till exempel respons av läraren som främjar lärandet och syns i det dagliga arbetet i skolan. Andra exempel på formativa bedömningen är kamratrespons och självbedömning. (Utbildningsstyrelsen 2014: 52)

- (8) Jos miettii sitä, niin kyllä vieläkin on helpompi katsoa mitä numeroita siellä kokeessa on tai katsoa tuntiaktiivisuutta ja sanakokeita, että onko numero ylös- vai alaspäin. Kun oppilaita on niin paljon, sitä miettii millä muistaa ja näkee kaikkien työvaiheet. **Lärare 1**

År 2016 lyfte Lärare 1 fram elevernas självvärdering både som en utmaning och en möjlighet. Hen undrade då över hur bedömningen kommer att ändras när mellanbetyg

inte längre ges utan eleverna har ett utvärderingssamtal med läraren och sina föräldrar. Det bestäms i den lokala läroplanen om skolorna i kommunen vill ge ett mellanbetyg (Utbildningsstyrelsen 2014: 58) I undersökningskommunens lokala läroplans står det att mellanbetyg ersätts med ett utvecklingssamtal i årskurserna 1–4 (ingen läroplanskälla anges här för att säkra informanternas anonymitet). Såsom Lärare 1 konstaterar i citat 9 ska inte provresultaten längre ha en så stor vikt i bedömningen utan hela processen bedöms som en helhet.

- (9) Enää ei arvostella sitä numeroa pelkän kokeen perusteella. Nyt se on jotenkin niin, että se koko prosessi arvioidaan. **Lärare 1** (2016)

Hen såg dessutom behovet av att kunna bedöma varje elevs individuella inlärningsprocess som en utmaning då det finns omkring 20 elever i klassen. Hen lyfte fram förändringarna i läroplanen gällande bedömningen: i enlighet med LP 2004 har eleverna bedömts mer utgående från provresultaten och med siffervitsord. Samtidigt ansåg Lärare 1 självutvärderingen som en möjlighet som hjälper läraren när hen utför bedömningen. Det kan konstateras att utvärderingsprocessen och bedömningen kändes fortfarande utmanande för Lärare 1 för att hen nämnde likadana utmaningar i de båda intervjuerna. I samband med intervjun 2018 nämnde hen dock inte självutvärderingen.

Överlag har informanterna likartade sätt att utvärdera elevernas inlärningsprocess. Många nämnde att aspekter som de tar i beaktande när de ger vitsord är till exempel prov, ordprov och muntlig prestation och aktivitet under lektionerna (se citaten 10, 11 och 12).

- (10) Ehkä vähän enemmän tulee kiinnitettyä huomiota puhumiseen, että onko siellä nyt enemmän rohkeutta. Ehkä ne on vähän rohkeampia kieltämättä, kun ovat avanneet suunsa kutosella monta kertaa... Yksi minkä otan kylä heti kun aika riittää, ja mikä olisi kiva, on joku pieni suullinen esimerkiksi haastattelen niitä vähän. **Lärare 2**

- (11) Aktiivisuus, paljon olen siitä puhunut, kun täällä tahtoo olla sellaisia oppilaita, jotka eivät avaa suutaan ollenkaan. Mulle on uutena tullut, mikä on mielestäni aivan käsittämätöntä, ettei kielten tunneilla suostuta sanomaan vaikka lause olisikin oikein ja olen nähnyt, että se on oikein. Ei ne sano, ei avata suuta. En mä halua sanoa sitä, kun sanon kuitenkin väärin. Ikinä aiemmin ei ole tällaista ollut. **Lärare 1**
- (12) Ainakin sen suullisen ja, että on esimerkiksi useampia kuuntelutehtäviä. Käytän kyllä ihan perinteisiä kokeita, mutta Hallonbåtissa käydään yksi kappale läpi ja sitten pidetään koe. Näin koe tulee useammin, mutta pienemmästä alueesta ja oppilailla on useampi mahdollisuus vaikuttaa arvosanaan ...Ei painotu ehkä niin paljon yhteen kokeeseen, jossa on useampi kappale samassa kokeessa. **Lärare 3**

Två av informanterna nämnde också kamratbedömning som ett sätt att utvärdera kunskande (se citat 13). Kamratbedömningen är en förändring som LP 2014 har fört med sig till Lärare 5:s arbete (se citat 14). Kamratbedömning såsom också självbedömning hjälper eleverna att förstå sin framgång i skolarbetet och hur man kan påverka sitt lärande. Eleverna blir medvetna om deras framsteg. (Utbildningsstyrelsen 2014: 50) En informant lyfte också fram självbedömningen som finns i läromaterialet som hen använder efter varje genomgått stycke.

- (13) Sekin tulee luonnostaan, että kun ruotsissa on paljon keskustelutehtäviä niin tekevät vertaisarviointia kaverin kanssa ja siinä samalla korjaavatkin toinen toisiaan. **Lärare 4**
- (14) Aina tietysin väliajoin tehdään vertaisarviointia puhetehtävissä. Mulla on tiettyjä kysymyksiä, mitä sitten mietitään. Rakentavaa palautetta, positiivisen kautta mietitään, mikä on ollut mukavinta kun parin kanssa on tehnyt töitä. **Lärare 5**

Även om bedömningskriterierna enligt LP 2014 grundar sig på den Europeiska referensramen för språk och dess för Finland utarbetade tillämpning så har informanterna inte ännu tagit den Europeiska språkportfolion som ett verktyg i sin utvärderingsprocess. Enligt LP 2014 kan eleverna bedöma sina språkfärdigheter till exempel med hjälp av den Europeiska språkportfolion (Utbildningsstyrelsen 2014: 218).

4.2.2 Funktionalitet

Två av informanterna lyfte fram funktionalitet såsom aktiverande och erfarenhetsbaserade arbetssätt vilket också läroplanen betonar (Utbildningsstyrelsen 2014: 30). Funktionalitet har också betonats i fortbildningar som en informant har deltagit i. Funktionaliteten upplevdes både som en utmaning och en möjlighet. Lärare 1 ansåg å ena sidan de stora elevgrupperna som utmanande för förverkligandet av funktionaliteten. Å andra sidan upplevdes funktionaliteten som en möjlighet när funktionella och kommunikativa arbetssätt i undervisningen ökar (se citat 15).

- (15) Voi olla paljon oppilaita, isoja ryhmiä ja pitäisi silti yrittää toiminnallisuutta. Kaikkien ryhmien kanssa ei onnistu... Toisaalta toiminnallisuus vaikka ruotsin kielessä, siinä on viestinnällisyyttä ja suullista tulee enemmän... saa ja pitää käyttää kieltä enemmän, mielestäni suullisen kielitaidon saaminen on tärkeää. **Lärare 1**

Lärare 3 hade många funderingar gällande funktionalitet. Hen konstaterade att läroplanen betonar 1) erfarenhetsaspekten, 2) att läroböckerna inte behöver vara i fokus så mycket och 3) att det är lättare att ta hänsyn till olika inlärningsätt. Hen nämnde dock också att 4) funktionalitet kräver planeringstid och 5) den kan också delvis medföra rastlöshet i klassen. Hen kommenterade även att 6) alla elever kanske inte tycker om funktionella arbetssätt och funderade över hur stor funktionalitetens inlärningsvärde är i jämförelse med mer traditionella arbetssätt i och med att man inte ännu vet hur mycket eleverna lär sig genom funktionella arbetssätt (se citat 16).

- (16) Jotenkin tuntuu, että nyt on helpompi ottaa kaikki erilaiset oppimistyyli huomioon. Ei tule niin paljon painetta oppikirjasta, että pitäisi ehtiä tämä ja tämä, kun opsissa kuitenkin painotetaan kokemuksellisuutta eikä tarvitse orjallisesti keskittyä vain kirjaan. Voi tehdä muitakin asioita. Välillä toiminnallisuutta on vaikea toteuttaa käytännössä, kun se vaatii enemmän valmistelua ja aikaa. Toiminnallisuus on erilaista ja saattaa tuoda levottomuutta. On myös oppilaita, jotka eivät tykkää heittäytymisestä, näyttelämisestä tai mistään sen tyylistä. Miten sen saisi ettei se ei olisi heille hirveän epämiellyttävää. **Lärare 3**

I jämförelse med intervjuerna från hösten 2016 och hösten 2018 kan det ses en förändring i svaren av Lärare 3. Hösten 2016 ansåg Lärare 3 att LP 2014 möjliggör att man nuförtiden kan se funktionalitet som ”tillåtet” (*sallittu*) och att eleverna genom att göra roliga saker kan lära sig språk för att läroplanen betonar funktionalitet. Hen funderade på den bästa balansen mellan användningen av funktionalitet och traditionella arbetssätt. Hen var osäker över vem som drar nytta av vilka metoder. Hösten 2018 lyfte hen fram frågan om hur stort inlärningsvärde funktionalitet har och hur mycket eleverna lär sig genom funktionella metoder. (se citaten 17 och 18).

- (17) Siinä mielessä ehkä tavallaan se paremmin hyväksytään, kun kukaan ei kato sillä lailla. Aattelee tehdä tällasia kivojakin juttuja... Oppiiko siitä mitään, kun vaan Ipadeillä ootte menny siellä ulkona... Voidaan tehdä tollasia erilaisia juttuja ja nimenomaan että ops sanoo niin. **Lärare 3** (2016)
- (18) Kun toiminnallisuutta on enemmän niin ei kuitenkaan tiedä kuinka hyvin siitä opitaan kuin, että käytetään niitä perinteisiä tapoja. Jos kirjoitat sanoja vihkoon niin opit kirjoittamaan on yksi oletusarvo josta ei kuitenkaan ole mitään takeita. Vielä ei tiedetä, jos käytetään toiminnallisuutta, leikkejä ja pelejä, niin paljonko niistä loppujen lopuksi jää asioita mieleen. Haasteena on opillinen arvo vaiko se, että on kivaa. **Lärare 3**

Informanterna ombads berätta hur LP 2014 syns i deras arbete, hurdan påverkan den har fört med sig och hur LP 2014 har påverkat deras arbetssätt i jämförelse med LP 2004. Informanterna konstaterade på generell plan att de har ökat användningen av funktionella metoder i sin undervisning och detta har krävt tid för planering och förberedelser.

Lärare 4 tvekade ifall det är läroplanen eller det att funktionaliteten lyfts fram i många olika sammanhang som har påverkat hans arbetssätt (se citat 19). Lärare 3 har försökt göra sin undervisning mångsidigare och använda varierande arbetssätt som stödjer elever med olika inlärningsätt (se citat 20).

- (19) Niin, en tiedä onko se ops vai se kun toiminnallisuutta tulee nyt joka tuutista ja siihen on koulutuksia ja liikkuvan koulun puolesta on ollut seminaaria ja muuta. Ehkä kaikki muutkin siihen ovat vaikuttaneet kuin pelkkä opsin lukeminen. **Lärare 4**

- (20) Opetus on monipuolisempaa ja ehkä vielä painottuu siihen suulliseen. On enemmän suullisia tehtäviä sekä suullisia kokeita ja ehkä kieliopin painotus on vähäisempi. Ehkä enemmän keskiössä ovat nyt sanavarasto, toiminnallinen oppiminen ja monipuoliset opetustavat. Itsekin yrittää panostaa siihen, että joka tunnilla on kaikenlaista oppimista ja erilaiset oppijat saisivat opetuksesta irti mahdollisimman paljon. **Lärare 3**

Lärare 1 konstaterade att det som har påverkat mest hens arbete är att undervisningen av B1-lärokursen i svenska inleds i årskurs 6. Hen lyfte också fram funktionalitet som hen har försökt öka i jämförelse med undervisningen enligt LP 2004. Hen upplevde att det beror på gruppen hur man kan använda funktionaliteten i undervisningen. Till exempel om lektionens tema kräver att eleverna är lugna kan hen inte använda aktiverande arbetssätt på föregående lektion för att det tar så länge för dem att lugna ner sig (se citat 21). Hen sade att det nöter på lärarens krafter när gruppen inte lugnar ner sig.

- (21) Olen ajatellut, etteivät ehkä oppilaatkaan ole tottuneet alusta lähtien toiminnallisuuteen kaikissa oppiaineissa. Jos ne tottuisivat siihen tekisivät ne jutun ja sitten taas rauhoitutaan. Ehkä ne voisivat tottua siihen.

Lärare 1

När funktionaliteten lyftes fram så starkt i informanternas svar ombads de även presentera några exempel på hur de i praktiken arbetar med det. Till exempel Lärare 4 berättade att eleverna har i svenskundervisningen hämtat hobbyord från andra sidan av gymnastiksalen och sprungit till ”sekreteraren” som skrivit ner ordet. Ett annat exempel som hen nämnde var multiplikation med hjälp glasstrutar.

4.3 Tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska

I det här avsnittet presenteras informanternas syn på tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. Synen på tidigareläggningen behandlas ur lärarsynvinkel och elevsynvinkel i avsnitt 4.3.1 och timfördelningen behandlas i avsnitt 4.3.2.

4.3.1 Tidigareläggning

Informanterna beskrev hurdana tankar tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska väckte hos dem då de hörde om det för den första gången och hurdan syn de nu har på den. Informanterna beskrev sin syn ur två olika synvinklar: lärarsynvinkel och elevsynvinkel.

Lärarsynvinkel

Lärare 1 kommenterade att tidigareläggningen är en bra sak eftersom sysselsättningssituation förbättras och det blir mera arbete för ämneslärare när de anställs också till årskurs 6 i grundskolan. Hos Lärare 2 väckte tidigareläggningen positiva tankar (se citat 22). Samtidigt förargade hen sig yrkesmässigt över om de egna undervisningstimmarna kommer att räcka till i framtiden.

- (22) Kyllä se herätti positiivisia ajatuksia ja on hyvä, että sitä varhennetaan. Tuli kyllä myös huoli omien tuntien riittävydestä täällä yläkoulussa, koska uudessa opsissa meillä vähenee tunnit. **Lärare 2**

När man jämför Lärare 1:s och Lärare 2:s svar kan det konstateras att å ena sidan kan ämneslärare som undervisar i årskurserna 7–9 bli oroliga över om de har tillräckligt mycket undervisningstimmar. Å andra sidan har behovet av ämneslärare i årskurs 6 ökat och sysselsättningssituationen kan bli bättre när ämneslärare anställs också till årskurs 6 i grundskolan.

Elevsynvinkel

Lärare 4 berättade att hen anser att tidigareläggningen är utmanande för att redan engelska är svårt för några elever som nu ska börja med ett nytt språk i årskurs 6. Ändå ansåg hen att det är en bra sak för att kommunen som hen arbetar i ligger nära svenskspråkiga områden (se citat 23). I början kändes det arbetskrävande men tankarna har ändrats

efter att hen har undervisat i ämnet. Eleverna tycker om ämnet och det känns inte som ett nödvändigt ont för dem.

- (23) Ensimmäiseksi tuli ajatus ja tunne, että joillekin lapsille on hirveen vaikea englantikin. Sanojen työläs opetteleminen ja sitten se, että apua toinen kieli ja lisää uusia sanoja. Sitten toki ajatteli, että se on hyödyllistä tällä alueella ja se [=ruotsi] on pakko täällä osata jos meinaa hakea töitä.

Lärare 4

Lärare 5 angav att den första tanken hen hade när hen hörde om tidigareläggningen var: Är det behövt? Hen berättade att hen var fundersam och tveksam och tänkte att man får se vad som händer. Hen funderade över om det är för tidigt att börja med ett ytterligare språk när engelskan börjar i årskurs 3. Hen undrade vidare över om eleverna är kapabla att tillägna sig två främmande språk då de är så unga. Hen hade ansett att det är bra att svenska inleds i årskurs 7.

Hösten 2016 berättade Lärare 1 att när hen jämför svenskundervisningen i årskurs 6 med svenskundervisningen i högre årskurser känns undervisningen nästan som terapi. Samtidigt konstaterade hen att förändringen gällande B1-svenskan kunde ha kommit till och med tidigare. Hen ansåg i den andra intervjun hösten 2018 att tidigareläggningen är fortfarande en bra sak, eleverna förhåller sig positivt till svenska språket. Eleverna i årskurs 6 har inte ännu negativ attityd till svenskan såsom eleverna i årskurs 7 kan ha. Eleverna kommer gärna till lektioner och hen hoppades på en positiv förändring av attityder på de högre årskurserna också.

Såsom citat 24 visar ansåg även Lärare 3 tidigareläggningen vara en bra sak. Hen var positivt överraskad över hur eleverna har tagit emot svenskan som läroämne och att ingen har ifrågasatt varför ämnet ska studeras.

- (24) Olen kyllä sitä mieltä, että ruotsin alkaminen jo alakoulussa on hyvä asia.

Lärare 3

Lärare 2 konstaterade att det inte finns några nackdelar med tidigareläggningen. Eleverna är lite yngre och tillägnar sig mera och lekar som arbetssätt fungerar (se citat 25). Hen har själv sett det i praktiken när hen undervisade ett läsår också i årskurs 6.

- (25) Ei siitä mielestäni mitään haittaa ole. Oppilaat ovat vielä vähän nuorempia ja ehkä omaksuvat enemmän. Vaikka iällisesti eroa kutosilla ja seiskoilla on vain vuosi niin alakoulussa ovat lapsenomaisempia, leikit ja kaikki sellaiset toimivat niin hyvin. **Lärare 2**

Informanterna lyfte fram likadana tankar gällande tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska i intervjuerna både hösten 2016 och hösten 2018. Informanterna ansåg förändringen gällande svenskundervisningen som en positiv sak. De ansåg att det är lättare att börja med ett nytt språk i årskurs 6 än i årskurs 7 eftersom sjätteklassisterna fortfarande är entusiastiska och öppna för att lära sig nya saker. Informanterna ansåg att på högre årskurser är eleverna redan i puberteten och deras attityd kan vara mer negativ till exempel på grund av omgivningens påverkan. Flera informanter nämnde attityderna som en viktig påverkande faktor vid inläringen av ett nytt språk. Både positiva och negativa attityder till språket påverkar motivationen och inläringen. Positiva attityder kan möjliggöra framgångsrik inläring medan negativa attityder kan försämra motivationen och leda till sämre inlärningsresultat. (Abrahamsson 2009: 207)

Lärare 2 och Lärare 5 undervisar svenska i årskurserna 7–9. Från och med hösten 2017 har de undervisat sådana elever som har läst B1-svenska redan ett läsår i enlighet med den nya timfördelningen. Före detta har informanterna inlett undervisningen i B1-svenska i årskurs 7. Informanterna utvärderade hur det påverkat deras arbete att de nu undervisar sådana elever som har studerat svenska redan under ett läsår. De båda informanterna konstaterade att skillnaden är att de inte behöver börja helt från början med eleverna när de kommer till årskurs 7. Eleverna har redan ett litet ordförråd i bakfickan men det är ändå knappt. För Lärare 5 har det blivit synligt att det finns skillnader i eleverna kunskaper. Före tidigareläggningen blev de här skillnaderna synliga först i årskurs 8. Hen berättade att tidigare var antagandet att ingen kan svenska och lärarna kunde börja från början i årskurs 7. Lärare 2 berättade att i årskurs 6 har eleverna en annan bokse-

rie än i årskurserna 7–9 så detta har orsakat konflikter mellan vad eleverna kan och vad de förväntas att kunna. Vi tangerar detta tema senare i avsnitt 4.4.2.

4.3.2 Timfördelning

Timfördelningen för B1-svenska ändrades hösten 2016. Som redan konstaterat i avsnitt 3.1. fördelades läroämnets sex årsveckotimmar tidigare mellan årskurserna 7 till 9 när de i fortsättningen ska fördelas mellan årskurserna 6–9. Antalet timmar ökade inte utan de fördelades på nytt på fyra årskurser. (Rossi m.fl. 2017: 19) Det har fastställts i timfördelningen att i årskurs 6 har man två årsveckotimmar undervisning medan årskurserna 7–9 delar på fyra årsveckotimmar. (Finlex 2018a) De två årsveckotimmarna i årskurs 6 får inte flyttas över till årskurserna 7–9.

Informanterna fick uttrycka sin åsikt gällande den nya timfördelningen. Alla informanter konstaterade att fyra årsveckotimmar i årskurserna 7–9 är för litet och ansåg att i varje årskurs borde det finnas två årsveckotimmar svenskundervisning. Informanterna motiverade detta på olika sätt. Några av informanterna konstaterade att enligt dem kräver språkutvecklingen minst två timmar undervisning per vecka. Hakola (2017: 4–5) konstaterar i sin artikel att lärare som svarade på SRO:s medlemsförfrågning ansåg att för att det skulle ske språkutveckling behövs det två årsveckotimmar undervisning i språket varje år. Lärare 5 ansåg att det också har med attityden att göra och att det skapar trovärdighet för ämnet att det finns mer än en undervisningstimme per vecka (se citat 26). Hen var också fundersam över hur undervisningen framskrider och hur man hinner gå genom allt som borde hinnas om det finns bara en årsveckotimme.

- (26) Näillä teineillä on myös vähän asenneasia, että yksi tunti vain, ”huihai”, ei ole niin vakavasti otettava asia. Mielikuvassaan vain yksi tunti on ihan sama mitä siellä sutii menemään kun taas kaksi tuntia tuo sellaista tiettyä jämäkkyyttä ja selkärankaa, että tää [=ruotsi] on vakavasti otettava oppiaine, tätä opiskellaan kaksi tuntia viikossa. **Lärare 5**

När det gäller hur skolan organiserar undervisningen konstaterade informanterna att två årsveckotimmar är bra att ha separat, inte så att undervisningen sker som en enda dubbeltimme i veckan. Skolorna bestämmer självständigt om undervisningen sker som en enkel- eller en dubbeltimme (Utbildningsstyrelsen 2019b). När undervisningstimmarna hålls separat kan lärarna ge läxor två gånger per vecka vilket leder till att eleverna behöver arbeta med språket kontinuerligt under veckan. När eleverna repeterar innehållet flera gånger under veckan hålls språket bättre i minnet. Om undervisningen sker som dubbeltimme kan det hända att undervisningen faller plötsligt bort under några veckors tid om skolan har temadagar, evenemang, fest eller vardaghelger som krockar med det enda undervisningstillfället i veckan.

Lärare 1 ansåg att två årsveckotimmar i årskurs 6 är ett bra timantal. Hen kommenterade att i årskurserna 7–9 borde man ha mera undervisning än minimiårsveckotimmarna så att varje årskurs har två årsveckotimmar undervisning. Därtill ansåg Lärare 3 att det kunde finnas till och med mera undervisning i årskurserna 7–9, till exempel tre årsveckotimmar (se citat 27). Lärare 5 berättade att det har bestämts i den undersökta kommunen att årskurserna 7–9 har fått en extra timme för att kommunen ligger nära svenskspråkiga områden och därför har kommunens beslutsfattare kommit till ett beslut att ge en extratimme för undervisning av B1-svenska (se citat 28). En kommun kan erbjuda mera undervisning om den vill och om det är finansiellt möjligt (se avsnitt 3.1).

- (27) Sanoisin kyllä perusajatuksena, että kieltä on vähintään kaksi tuntia viikossa eri päivinä, ei kerralla yhtenä päivänä. Altistuksen kielelle pitäisi olla säännöllistä ja sitä pitäisi tulla vähintään se kaksi kertaa, mielellään jopa kolmesti niin saataisiin vielä parempia tuloksia. Tietenkin kilpailaan muiden aineiden kanssa ja on ymmärrettävää, että kaikkeen ei resurssit riitä. **Lärare 3**
- (28) Saimme yhden ylimääräisen resurssin, eli 7 lk kaksi, 8 lk kaksi ja 9 lk yksi tunti. Eli yksi tunti on extraa. Täällä kunnassa on katsottu, että ruotsinkielisen vaikutusalueen läheisyys aiheuttaa sen, että ruotsi on tärkeä kieli. Päätäjät sivistyslautakunnassa ajatteli, että sijaintimme on sellainen, että kannattaa satsata jonkin verran ja sitten saimme ylimääräisen tunnin. **Lärare 5**

Lärare 4 (se citat 29) undrade i vilken årskurs eleverna har störst nytta av den enstaka årsveckotimmen. Hen visste inte om det är nyttigare att ha bara en årsveckotimme i årskurs 6 och efter det ha två årsveckotimmar årligen i årskurserna 7–9. Med detta hänvisade hen till fördelning av årsveckotimmarna om de kunde delas på något annat sätt än som fastställts i den rådande timfördelningen (se modellerna på sida 54).

- (29) Yksi on tosi vähän, kun pidän varhennettua englantia, Tuntuu ettei yhdessä tunnissa viikossa ehdi yhtään mitään. En tiedä kummassa paikassa se toinen tunti on parempi, alakoulun vai yläkoulun puolella. **Lärare 4**

Genomgång av informanternas svar avslöjade att alla ansåg två årsveckotimmar som behövlig i alla årskurser. Det kan bildas en uppfattning att enligt informanterna det mest idealistiska och en fungerande timfördelning i B1-svenska skulle vara två årsveckotimmar i årskurs 6 och två årsveckotimmar per årskurs i årskurserna 7–9.

4.4 Undervisning i B1-svenska

LP 2014 har fört med sig bland annat nya undervisnings- och utvärderingsmetoder. Efter tidigareläggningen har också andra än ämneslärare kunnat undervisa B1-svenska. I det här avsnittet presenteras hur tidigareläggningen har påverkat informanternas arbete och vem informanterna ansåg som behöriga att undervisa i svenska i årskurs 6.

4.4.1 Inverkan av tidigareläggningen på elevernas inläring och vilja att lära sig svenska

Informanterna uppskattade hur tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska har påverkat eleverna och deras inläring och vilja att lära sig svenska. Informanterna som undervisar svenska i årskurs 6 trodde och hoppades att förändringen har påverkat eleverna positivt. De konstaterade att eleverna har varit ivriga och tagit väl emot språket. Eleverna tycker om ämnet för att innehållet är ännu lätt och de får goda vitsord vilket motiverar dem att lära sig mera. Lärare 1 konstaterade att läromedlet för årskurs 6 är lätt

och enkelt vilket hjälper till att inläringen känns som okomplicerad och trevlig (se citat 30).

- (30) Kutosen ruotsin, Hallonbåtin, materiaali on tosi helppo vielä. Sekin on osaksi syynä siinä, että ruotsista tykätään, koska se ei ole vaikeaa, oppilaat eivät tunne sietä vielä tässä vaiheessa vaikeaksi aineeksi... Se on tässä vaiheessa hyvin yksinkertaista ja kun oppilaat saavat hyviä arvosanoja. Monet saavat 10 tai 10+ ja huonoin on varmaan ollut kutonen, joka on sitten jo tosi huono... Ovat ylionnellisia siitä, että jostakin aineesta saa hyvän numeron. **Lärare 1**

En av informanterna ansåg att grunderna för inläringen skapas i årskurs 6 och genom att låta eleverna bekanta sig med språket skapas förutsättningar för svenskstudier på högre årskurser. För att svenskundervisningen börjar i årskurs 6 behöver lärarna inte längre motivera eleverna i årskurs 7 till att studera språket då eleverna redan har lite erfarenhet av det. Lärare 5 förklarade att största delen av eleverna förstår varför de ska lära sig svenska i en kommun som ligger nära svenskspråkiga områden där det är viktigt att behärska svenska i framtidens arbetsliv (se citat 31).

- (31) Suurin osa ymmärtää suht hyvin, miksi ruotsia opiskellaan ja kuulevat ruotsin keiltä kun menevät kaupungille. Tajuavat, että sitä puhutaan ja tarvitaan täällä. Monien isät ja äidit sanovat, että joutuvat työssään käyttämään molempia kieliä. **Lärare 5**

Lärare 2 konstaterade att i årskurs 6 är utgångspunkten för undervisningen positiv attityd, lek och funktionalitet som inspirerar eleverna att lära sig ett nytt språk. Övergången från årskurs 6 till årskurs 7 kan oftast vara spänningsfyllt. Därför är det bra att eleverna har börjat med språket i årskurs 6 så det inte längre är något spöke vid övergången till årskurs 7. Lärare 2 har haft en möjlighet att undervisa i svenska i årskurs 6 vilket gjort att hen tagit med sig funktionella arbetsmetoder till sin undervisning i de högre årskurserna. Hen konstaterade att det är uppfriskande för en lärare som undervisar svenska i årskurserna 7–9 att undervisa en stund i årskurs 6. Det öppnar nya synvinklar till lärandet och ger information om svenskundervisningen i årskurs 6. Hen rekommenderade ett års utbyte till årskurs 6 för alla ämneslärare i Finland som undervisar svenska på de högre årskurserna (se citat 32).

- (32) On ihan virkistäväää yläkoulun opettajalle mennä käymään alakoulun puolella. Suosittelen sitä kaikille ja toivon, että opettajilla koko Suomen maassa olisi joustoa tällaiseen ja tehtäisiin yhteistyötä, se voisi olla vaikka esimerkiksi vuoden kokeilu. Silloin saa ihan erilaisen näkökulman omaan työhön, kun tietää, mitä alakoulun puolella tapahtuu. Viime vuosi avasi silmiäni valtavasti kun olin siellä [=alakoulussa]. **Lärare 2**

Lärare 2 och Lärare 5 som undervisar svenska i årskurserna 7–9 konstaterade att det ännu är svårt att utvärdera hur tidigareläggningen har påverkat eleverna, deras inläring och vilja att lära sig svenska för att processen är fortfarande halvfärdig (se citat 33). Som tidigare presenterats tas den nya timfördelningen (422/2012) i bruk stegvis (se avsnitt 3.1) De elever som har börjat med B1-svenska i årskurs 6 hösten 2016 går ut grundskolan först våren 2020.

- (33) Kun mennään vielä vuosi eteenpäin ja ne ensimmäiset oppilaat, jotka aloittivat uudella tuntijaolla, tulevat ysin keväälle ja pättöön. Sitten vasta nähdään kokonaisuus toimiiko ja tuntuuko siltä, että osaavat jotenkin enemmän, kun ovat aloittivat alakoulussa. Nyt tämä prosessi on vielä, ekat menevät vasta kasilla eikä voi tietää mikä niiden kielenhallinnan taso on sitten siellä ysin keväällä. **Lärare 5**

Såsom Lärare 5 poängterade i citatet ovan kan man ännu inte veta på vilken nivå eleverna behärskar språket i slutet av årskurs 9. Hen såg fram emot att få veta hur resultatet ser ut och om eleverna kan bättre svenska efter tidigareläggningen än eleverna gjorde i slutet av årskurs 9 före tidigareläggningen. Som tidigare konstaterats utför KARVI följande nationella utbildningsutvärdering av svenska i årskurs 9 på våren 2020 (Nationella centret för utbildningsutvärdering 2019). Efter att utbildningsutvärderingens resultat har publicerats får man en bild av hur tidigareläggningen har påverkat elevernas inläring i läroämnet svenska.

4.4.2 Läromaterial

I samband med revideringen av läroplanen reviderades också läromaterialet för B1-svenska. I undervisningen av B1-svenska används i kommunen i fråga läroböckerna

Hallonbåt i grundskolans årskurs 6 och *Megafon* i grundskolans årskurser 7–9. Läromaterialet har tillverkats i enlighet med den nya läroplanen, LP 2014. Läromaterialet har presenterats noggrannare i avsnittet 3.4. Informanterna beskrev i intervjun hurdana undervisningsmetoder läromaterial som har tillverkats i enlighet med LP 2014 fört med sig till deras undervisning i jämförelse med läromaterialet i enlighet med LP 2004.

Lärare 5 lyfte fram att LP 2014 har fört med sig några förändringar till hns arbete. Omfattningen av digitalt material och användningen av det har ökat. Läroplanen betonar digital kompetens som hen ansåg både som en utmaning och en möjlighet. Hen berättade att nuförtiden skulle det vara möjligt att ordna undervisningen helt utan läroböcker men hen beskrev sig själv som ”gammaldags” lärare som fortfarande vill använda penna, papper och häfte men att hen använder digitalt material som stöd för grundundervisningen. Hen ansåg att eleverna inte skulle titta bara på skärmen hela skoldagen.

Lärare 2 ansåg (se citat 34) att det är uppfriskande att använda nytt läromaterial och att läromedel håller fokusen i LP 2014. Som en möjlighet nämnde hen samarbetet mellan olika läroämnen. Hen berättade också att hen har ökat funktionaliteten i sin undervisning vilket också LP 2014 betonar.

- (34) On virkistävää käyttää uutta oppikirjaa, joka on uuden opsin mukainen. Oikeastaan energiaa on mennyt uuteen opsiin ja sen sisältöihin perehtymiseen. Vaikea vielä sanoa kuinka isoja muutoksia tämä tuo tullessaan. Ainahan se on virkistävää, kun tulee jotain uutta. **Lärare 2**

Hallonbåt

Informanterna som undervisar B1-svenska i årskurs 6 beskrev att *Hallonbåt* innehåller mycket muntliga och kommunikativa övningar såsom intervjuer och diskussioner samt hörförståelseövningar. Många av övningarna genomförs antingen som par- eller gruppuppgift och funktionella övningar har ökat i läroboken. Texterna är korta och ordlistorna består av fraser istället för enstaka ord. Ett nytt textstycke börjar alltid med en video och samma ordförråd upprepas flera gånger i texten och övningarna. Förutom det tryckta materialet finns *Hallonbåt* också tillgänglig för lärare som digitalt material.

- (35) Tämä kirja ei painotu kielioppiin niin kuin ennen oli, että kielten opiskelu aloitettiin ja oli kielioppisääntöjä toisen perään. Kysymyssanat oli ensimmäinen kielioppiosio. **Lärare 1**

Som Lärare 1 konstaterar i citat 35 ovanför betonar läroboken inte grammatiken och att grammatiken som finns i boken är lätt och läraren behöver inte undervisa den själv utan till exempel frågeorden finns färdigt i lärobokens digitala material. Hen berättade att när hen gjorde sin auskultering gjorde hen transparanger och var tvungen att fundera hur man presenterar ny grammatik. Nuförtiden behöver man inte själv fundera ut hur man presenterar ny grammatik utan läraren kan spela en video och pausera den när eleverna skriver ner viktiga detaljer.

Lärare 3 var däremot kritisk till läroboken hen använt (se citaten 36 och 37). Hen ansåg att innehållet i läroboken var utmanande för de elever som är svagare eftersom grammatiken inte presenteras på samma sätt i *Hallonbåten* som man traditionellt har presenterat och undervisat grammatik. *Hallonbåten* kräver att eleverna själva identifierar grammatiken som finns i texterna och uppgifterna.

- (36) Siinä on paljon hyvää, mutta on siinä myös huonoja puolia... Siinä on paljon kuuntelua, mikä on hyvä, koska olen huomannut, että ruotsin kuuntelemaan oppiminen on oppilaille tosi haastavaa, koska sitä ei kuulla niin paljon kuin englantia... Heikommille oppilaille Hallonbåt voi olla hankala, koska siinä ei ole perinteistä kielioppia, vaan voi olla joku tehtävä, mistä pitää itse poimia kielioppi, esimerkiksi persoonapronominit. **Lärare 3**

- (37) Kun yhdessä ryhmässäni on oppilaita, joilla on haasteita, niin sellaisten kanssa se kirja ei oikein toimi hyvin. Ei voi kovin itsenäisesti tehdä, koska siinä on niin paljon kuuntelua. Kuunteluhan on tärkeää, mutta jos oppilas on useamman tunnin poissa, niin hän jää todella paljon jälkeen. Tunneilla ei pysty kuroma kiinni vaan pitää vaikka ohjaajan kanssa tehdä. **Lärare 3**

Lärare 4 berättade att hen inte fått ett grepp om läromaterialet. Detta kan dock bero på det att hen hade använt läromaterialet bara några månader när vi genomförde intervjun. Hen sade att läroboken innehåller till exempel goda speltips men hen ansåg att lärarhandledningen är snäv. Läraren använder som hjälpmedel materialet *Peppu irti penkistä* av Sari Salo som betonar funktionaliteten i undervisningen.

Megafon

Informanterna som undervisar B1-svenska i årskurserna 7–9 använder *Megafon* som lärobok. Läromaterialet har förnyats i samband med revideringen av LP 2014. Enligt informanterna är materialet modernt och digitalt. Lärare 5 konstaterade att ambitionsnivån i läromaterialet har stigit tydligt (se citat 38). Texterna i *Megafon* är längre och ordförrådet mer krävande jämfört med föregående lärobok som var i användning före revideringen.

- (38) Tämä uusi ops on ihan eri opiskelun tasolla, nyt ollaan paljon pidemmällä. Heti seiskalla osataan taivuttaa substantiivin kaikki muodot kaikilla ryhmillä, en- ja ett-sanoilla kaikki muodot. Verbeillä on perusmuoto ja preesens ja imperfektikin tulee hyvin äkkiä. Vanhalla opsilla imperfektihän tuli vasta kasilla ja hyvin rauhassa ruvettiin miettimään, että verbillä on kolmaskin muoto. **Lärare 5**

Megafon antar enligt Lärare 5 (se citat 38) att eleverna kan till exempel böja substantiv efter ett års inläring. Förr gick undervisningen framåt i lugnare tempo medan nuförtiden framskrider undervisningen i snabbare takt. Hen berättade att tidigare presenterades preteritum först i årskurs 8 och nu kommer den redan i årskurs 7. Enligt hen är nivåskillnader till påseende redan i årskurs 7 medan de tidigare syntes först i senare skede.

Skillnaderna är till påseende redan i årskurs 7 för att eleverna har börjat med språket i årskurs 6. De lärare som undervisar svenska i årskurserna 7–9 har före den nya timfördelningen inlett svenskundervisning för elever i årskurs 7 och därför har skillnaderna blivit synliga senare än i årskurs 7.

Lärare 2 berättade att hen använder mycket funktionalitet i sin undervisning. Hen nämnde till exempel pantomim, lekar, utflykter i naturen, ordförrådstävlingar. Även i allmänhet ansåg hen det vara viktigt att eleverna stiger upp från pulpeterna och rör på sig. Som redan tidigare nämnts har hen haft en möjlighet att undervisa i svenska i årskurs 6 och hen har tagit sig därifrån med nya arbetssätt. För att hen har undervisat i årskurs 6 hade hen också bekantat sig med läroboken *Hallonbåt*. Hen ansåg att det finns en tydlig skillnad mellan *Hallonbåtens* och *Megafons* kravnivåer. Det ansågs problematiskt att skolorna har olika lärobokserier för att *Megafon* antar att eleverna är på en viss nivå när det gäller grammatik, medan *Hallonbåt* behandlar grammatiken snävt (se citat 39).

- (39) Alakoulussa on eri oppikirjasarja kuin yläkoulussa ja se tuottaa nyt ongelmia. Kun kahlasin Hallonbåtin kutosella läpi, niin tiedän tismalleen mitä siellä on menty. Meillä tulee yläkoulussa Megafon, joka on ihan eri tyyppinen kirja. Oletetaan, että oppilas osaa jo enemmän kielioppiasioita, kun Hallonbåtissa on käyty läpi aika suppeasti. Siinä tulee yhteentörmäys joka näkyy. **Lärare 2**

Lärare 2 konstaterade att det borde tas hänsyn till i kommunen att sträva att ha samma läroboksserie för årskurs 6 och årskurserna 7–9. Elevernas kunskaper skulle synas bättre om båda skolorna hade samma lärobok i användning och övergången skulle då vara mer naturlig. De båda lärobokserierna har läromaterial för alla årskurser 6–9. Hen undrade om det skulle vara möjligt att årskurs 6 kunde byta från *Hallonbåt* till *Megafon* därför att det kan vara lättare för årskurs 6 att byta än vad det är för årskurserna 7–9. I årskurserna 7–9 har lärobokserien just förnyats och det tar en lång tid för dem att få byta den på nytt.

Lärare 3 nämnde Pinterest och olika Facebook grupper som idékällor för planering av undervisning och tillverkande av eget undervisningsmaterial. Lärare 4 har ökat användningen av digitalt material i sin undervisning och har satsat mera på utvärderingen och gjort den mångsidigare.

4.4.3 För- och nackdelar med ämneslärare och klasslärare som lärare i B1-svenska i årskurs 6

Från och med hösten 2016 när B1-lärokursen i svenska tidigare lades till årskurs 6 har klasslärare fått B1-svenska som ett till ämne vars undervisning de är ansvariga för. Före det har undervisningen i B1-svenska inletts i årskurs 7 och endast ämneslärare har varit behöriga att undervisa ämnet. (Hakola 2017: 1) Hösten 2016 ansåg Lärare Y att för det egna arbetets skull är det bra att B1-lärokursen i svenska tidigare lagts men hen miss-tänkte om det finns tillräckligt med kompetenta lärare att undervisa i svenska i årskurs 6 för att i årskurserna 7–9 är det ämneslärare som undervisar i svenska.

Informanterna lyfte fram olika egenskaper hos en lärare som undervisar svenska i årskurs 6. Egenskaper som nämndes var att läraren behöver behärska ämnets innehåll, att behärska språket stärker lärarens självförtroende, vara flexibla, ha tålmod och tåla förändrande situationer samt ha goda sociala färdigheter. Vidare ansågs användningen av mångsidiga undervisningsmetoder och förmågan att göra alla elever delaktiga som viktiga egenskaper hos en lärare som undervisar i svenska. Ytterligare var majoriteten av informanterna av den åsikten att den som undervisar i svenska i årskurs 6 borde vara en utbildad ämneslärare. Det fanns också sådana informanter som ansåg att en klasslära-re är lämplig att undervisa i B1-svenska i årskurs 6. Informanterna framförde åsikter både för och emot om det är en ämneslärare eller en klasslärare som undervisar ämnet.

De som ansåg det vara fördelaktigt att *en ämneslärare undervisar svenska* ansåg att det kan vara bra att en ämneslärare undervisar i svenska till exempel eftersom ämneskom-petens skapar känslan att man behärskar ämnesinnehållet vilket skapar trygghet. Vidare betonade informanterna att alla klasslärare inte nödvändigtvis vill undervisa i svenska.

Det konstaterades att alltid när något språk undervisas borde läraren vara en ämneslärare eftersom ämneslärare behärskar ämnesinnehållet. Detta kan också delvis bero på informanternas yrkesstolthet. Fördelen med att *en klasslärare undervisar svenska* ansågs vara att klasslärare är behöriga att undervisa alla läroämnen som undervisas i grundskolans årskurser 1–6. Klasslärare behöver inte vara specialiserade specifikt i något läroämne och på det sättet är B1-svenska så som vilket annat läroämne som helst och kräver inte någon speciell behärskning i ämnet.

Förutom det ovannämnda kom det också fram avvikande åsikter gällande vem som ska undervisa i svenska i årskurs 6. Enligt informanterna är en klasslärare som är specialiserad i svenska, en klasslärare som har goda kunskaper i svenska eller en klasslärare som är tvåspråkig lämplig att undervisa i ämnet. Vem som undervisar svenska i årskurs 6 är både en situationsbunden och en praktisk fråga. Till exempel kan utbudet av lärare variera från kommun till kommun vilket påverkar vem som anställs för att undervisa i svenska i årskurs 6.

5 SLUTDISKUSSION

Som bakgrund till den här avhandlingen pro gradu har varit vår kandidatavhandling som skrivs under läsåret 2016–2017. Temat för den var förändringar i läroplanen som följde av att grunderna för läroplanen hade reviderats år 2014. Vi intervjuade lärare med olika bakgrunder och erfarenheter av arbete som lärare men som undervisar svenska i årskurs 6. Undersökningen gav information om lärarnas uppfattning om de förändringar som har skett under revideringen av läroplanen.

Syftet med den här avhandlingen pro gradu var att studera lärarnas syn på revideringen av läroplanen samt tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska. Med de lärare som undervisar i svenska i årskurs 6 ville vi ta reda på om deras förhållningssätt till revideringen av läroplanen har ändrats efter hösten 2016 då vi intervjuade dem för vår kandidatavhandling. Synvinkel i den undersökning som rapporteras i denna avhandling utvidgades genom att ta med i undersökningen lärare som undervisar svenska i årskurserna 7–9. Detta för att få en bredare inblick i tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska, den nya timfördelningen och lärarnas förhållningssätt till vem som ska undervisa i svenska i årskurs 6, en ämneslärare eller en klasslärare. Vi undersökte också hur Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 syns i både de lärarnas arbete som undervisar svenska i årskurs 6 och de lärarnas arbete som undervisar svenska i årskurserna 7–9. Vidare ville vi utreda lärarnas syn på tidigareläggning av B1-lärokursen i svenska, det vill säga hurdan inverkan tidigareläggningen har haft på eleverna och deras inläring och vilja att lära sig svenska och vem lärarna anser att ska undervisa i svenska i årskurs 6. I vår undersökning sökte vi svar på följande frågor: Hurdan syn har lärarna i årskurserna 6–9 på tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska? Hur har förhållningssättet hos lärarna i årskurs 6 ändrats till revideringen av läroplanen under de två åren som den har varit i användning? Hur har revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska påverkat arbetet hos lärarna i årskurserna 6–9?

Mot bakgrunden av vår kandidatavhandling antog vi att informanternas syn på tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska har bibehållits positiv för att de har haft två år

tid till att få en djupare syn på tidigareläggningen. Informanternas syn på tidigareläggningen hade bibehållits positiv och de konstaterade samma som i vår tidigare undersökning att det är lättare att börja med ett nytt språk i årskurs 6 än i årskurs 7 till exempel på grund av att eleverna inte ännu är i puberteten.

Mot bakgrund av Svensklärarna i Finland rf:s medlemsförfrågning (2014) antog vi att våra informanter skulle bekymra sig över att det nuvarande timantalet i B1-svenska inte är tillräckligt för utveckling av elevernas språkkunskaper. Som konstaterats i resultatredovisningen ansåg informanterna att fyra årsveckotimmar i årskurserna 7–9 är för litet och att det borde finnas två årsveckotimmar svenskundervisning i varje årskurs. Informanterna uttryckte sin syn på den nya timfördelningen. De evaluerade och motiverade vad de anser som ett lämpligt antal årsveckotimmar i B1-svenska. Informanterna ansåg att den bästa modellen kunde vara $2 + 2 + 2 + 2$, det vill säga att minimiantalet timmar i B1-svenska skulle vara två årsveckotimmar varje år, total åtta årsveckotimmar i årskurserna 6–9.

Så länge som den nya timfördelningen inte gäller alla årskurser är det omöjligt att utvärdera hur tidigareläggningen har påverkat elevernas kunskaper. Detta beror på att den nya timfördelningen tas i bruk stegvis och det sista steget träder i kraft först 1.8.2019 när de elever som har inledd studierna i B1-svenska i årskurs 6 kommer till årskurs 9. En del av informanterna var intresserade att få veta hur elevernas kunskaper i B1-svenska har förändrat sig i och med tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska till årskurs 6. I utbildningsutvärderingarna från åren 2001 och 2008 har timfördelningen varit sex års-veckotimmar som har delats på årskurserna 7–9. I nästa utbildningsutvärdering som genomförs våren 2020 har antalet årsveckotimmarna bibehållits oförändrat men timmarna har delats på årskurserna 6–9 (Nationella centret för utbildningsutvärdering 2019). Det är intressant att se hurdan inverkan tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska har haft på inlärningsresultaten när nästa utbildningsutvärdering i svenska i årskurs 9 genomförs. tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska ansågs hos våra informanter generellt som en positiv sak även om två av informanterna tvekade ifall det är en bra sak på grund av att det möjligtvis kan vara för tidigt att börja med ett ytterliga-

re språk när engelskan inleds i årskurs 3. Enligt informanternas svar verkar motivation och attityd vara en inverkan på eleverna och deras inläring och vilja att lära sig svenska.

Informanternas förhållningssätt till revideringen av läroplanen har bibehållits nästan oförändrad under de två åren som den har varit i användning. Informanterna var fortfarande av samma åsikt att innehållsbeskrivningar i LP 2014 var flummiga, besvärliga, svårtolkade och råddiga. Det kan konstateras att även om informanterna har använt LP 2014 i två års tid lämnar innehållsbeskrivningarna utrymme för egna tolkningar vilket kan göra att LP 2014 känns otydlig. Arbetet i sig självt har bibehållits nästan likadant som när LP 2004 gällde. De största förändringarna som informanterna lyfte fram gällande revideringen av läroplanen var funktionaliteten och den formativa bedömningen. De båda ansågs som en möjlighet och en utmaning i arbetet. Funktionalitet kan enligt informanterna berika undervisningen, göra undervisningen mångsidigare och bidra till att bättre ta hänsyn till olika inläringssätt. Stora undervisningsgrupper kan utmana lärare att förverkliga funktionalitet i sin undervisning. Det konstaterades också i intervju-svaren att funktionalitet kräver planeringstid och förberedelser. Användning av aktiverande arbetssätt kan orsaka rastlöshet hos eleverna och att det kan ta tid av dem att lugna ner sig efter en funktionell aktivitet. Även om utvärderingen har förändrats så att utvärdering av elevens hela inlärningsprocess betonas, använder informanterna fortfarande en del traditionella summativa bedömningsmetoder, såsom prov, ordprov och bedömning av aktivitet under lektionerna vilka påverkar bedömningen. Bedömningen som presenteras i LP 2014 grundar sig på den Europeiska referensramen för språk och i LP 2014 lyfts Europeisk språkportfolio fram som ett verktyg för bedömningen, men ingen av informanterna använder det.

En till detalj som har ändrats efter revidering av läroplanen är läromaterialet för B1-svenska. Läromaterialet har reviderats och tillverkats i enlighet med den nya läroplanen. (Sanomapro 2019, Otava 2016) Speciellt i diskussion med lärare som undervisar svenska i årskurserna 1–6 kom det fram att kunskapskraven i läromaterialet för årskurserna 7–9 har ökat. Detta påverkas i den undersökta kommunen till exempel av det att årskurs 6

använder en annan läroboksserie än årskurserna 7–9. Bokseriernas kunskapskrav avviker enligt de intervjuade lärarna från varandra och detta förorsakar konflikter i elevernas kunskaper och vad de förväntas att kunna efter övergången från årskurs 6 till årskurs 7. Bokserien i årskurs 6 har inte behandlat sådana teman som läroboken i årskurs 7 antar att eleverna redan kan. Som det kom fram från intervjuerna kunde det vara bra att överväga i kommunen om det skulle vara möjligt att byta ut *Hallonbåt* till *Megafon* i årskurs 6 för att om alla hade samma lärobokserie kunde kunskapskraven och elevernas kunskapsnivå bättre möta varandra.

Ett annat antagande som vi hade var att informanterna kan ha olika uppfattningar om vem som ska undervisa i svenska i årskurs 6 för att det har innan tidigareläggningen varit en ämneslärare som sköter om undervisningen i B1-svenska. Från och med tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska har också klasslärare kunnat undervisa B1-svenska. Tidigare var det ämneslärare som undervisade B1-svenska. (Rossi m.fl. 2017: 193) I den här undersökningen ansåg majoriteten av informanterna att det skulle vara bättre att B1-svenska undervisas av ämneslärare även i årskurs 6. Det konstaterades också att när något språk undervisas borde det vara ämneslärare som undervisar det. Informanterna lyfte också fram att en klasslärare är lämplig att undervisa i svenska om hen är specialiserad i svenska, har goda kunskaper i svenska eller är tvåspråkig. Det är tydligt att informanterna i den här undersökningen uppskattade ämneslärarnas kunskaper när det gäller undervisning av språk. En viss yrkesstolthet kom också fram bland ämneslärare.

Utredningar som gjorts på 2000-talet visar att tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska har varit behövlig för att inlärningsresultaten i B1-svenska har sjunkit under senaste åren (Tuokko 2009). Olika åtgärder har föreslagits och genomförts för att förbättra inläring och undervisning av svenska på alla utbildningsstadier som till exempel TOKI-projekt, nätverket Svenska nu, Tuokkos utredning 2009, Svenska i Toppen och Nationalspråkutredningen. Regeringen har beslutat att undervisningen av A1-språk tidigareläggs från och med 1.1.2020. Undervisning i A1-språk inleds senast på våren under årskurs 1 i grundskolan. (Statsrådet 2018) Tidigareläggningen av A1-språk känns som

ett naturligt kontinuum för att förstärka elevernas inläring av olika språk. Informanternas svar visar också att det är omöjligt att dra några slutsatser om tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska har påverkat elevernas inläring och vilja att lära sig svenska för att den nya timfördelningen inte ännu gäller alla årskurser. Det blir först synligt efter att KARVI har genomfört en ny inlärningsutvärdering våren 2020 och resultat presenteras år 2021 (Nationella centret för utbildningsutvärdering 2019).

Den här avhandlingen pro gradu är en fallstudie som består av fem lärares syn på de teman som varit aktuella i den här undersökningen. Lärare som har varit informanter i den här undersökningen har givit sådan här resultat. Det är värt att konstatera att lärare i andra kommuner och skolor kan ha annorlunda förhållningssätt till de här frågorna. Den här undersökningen är sålunda en inblick i revideringen av läroplanen och tidigareläggningen av B1-lärokursen i svenska.

KÄLLOR

- Abrahamsson, N. (2009). *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bell, J. (2016). *Introduktion till forskningsmetodik*. Fjärde upplagan. Studentlitteratur. Lund.
- Bodgan, R. C. & S. K. Biklen (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods* (5th ed.). Boston: Pearson.
- Finlex (2018a). *Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen*. 422/2012. Citerat 24.9.2018. [online] Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2012/20120422>
- Finlex (2018b). *Språklag*. 6.6.2003/423. Citerat 20.9.2018 [online] Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423>
- Finlex (2018c). *Grundlag*. 731/1999. Citerat 20.9.2018 [online] Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=piika&search%5Bpika%5D=grundlag>
- Finlex (2018d). *Statsrådets förordning om ändring av 13 § i statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen*. 378/2014. Citerat 25.9.2018 [online] Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2014/20140378>
- Fredman, H. & Marissa Martikainen (2017). *En inblick i lärarnas uppfattningar om den nya läroplanen i en enspråkig kommun*. Opublicerad kandidatavhandling i svenska språket. Vasa universitet.
- Hakola, O. (2017). *Kelpoinen ja/vai pätevä? Aineenopettajat ja luokanopettajat alkavan B-ruotsin opettajina*. Kieliverkosto. Citerat 8.11.2018 [online] Tillgänglig: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2017/kelpoinen-ja-vai-pateva-aineenopettajat-ja-luokanopettajat-alkavan-b1-ruotsin-opettajina>
- Hildén, R. & Juhani Rautopuro (2014). *Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2013*. Julkaisut 2014:1. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus & Opetushallitus. Citerat 6.11.2018 [online] Tillgänglig: https://karvi.fi/app/uploads/2014/09/KARVI_0114.pdf
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Paula Sajavaara (2013). *Tutki ja kirjoita*. Bookwell Oy. Porvoo.

- Holme, I. M. & Bernt K., Solvang (1991). *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Hämäläinen, L., Väisänen, T. & Sirkku Latomaa (2007). Perus- ja toisen asteen kieli-
koulutus: peruskielitaidosta monikielisyyteen. I: Pöyhönen, S. & Minna-Riitta
Luukka (red). *Kohti tulevaisuuden kielikoulutusta. Kielikoulutuspoliittisen pro-
jektin loppuraportti*. Soveltavan kielitutkimuksen keskus. Jyväskylä.
- Kielisalkku (2019). *Lärarens handbok – Europeisk språkportfolio i finländsk grundläggande utbildning*. [online] Tillgänglig:
http://kielisalkku.edu.fi/doc/Lararens_handbok.pdf
- Kouluhallitus (1985). *Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1985*. Valtionpainatuskeskus. Helsinki.
- Kvale, S (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Upplaga 1: 17. Studentlitteratur.
- Kyllönen, M. (2004). Bedömningen under studiernas gång. I: Erja Vitikka, Outi Saloranta-Eriksson, Krisse Hannén & Mia Sandvik (red). *Den grundläggande utbildningen förnyas – Perspektiv på utveckling av undervisningen och läroplanen*. Utbildningsstyrelse. Jyväskylä.
- Lehti-Eklund, H. & Maria Green-Vänttinen (2011). *Svenska i finska grundskolor*. Finska, finskugriska och nordiska institutionen. Helsingfors universitet. Citerat 12.3.2017. [online] Tillgänglig:
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/30082/Nordica_Helsingiensa_27.pdf
- Nationella centret för utbildningsutvärdering (2019). *Utvärderingar av inlärningsresultat*. Citerat 17.3.2019. [online] Tillgänglig:
<https://karvi.fi/sv/forskoleundervisning-och-grundlaggande-utbildning/utvarderingar-av-inlarningsresultat/>
- Otava (2016). *Megafon ja opetussuunnitelman perusteet*. Citerat 27.3.2019 [online] Tillgänglig:
<https://oppimisenpalvelut.otava.fi/wp-content/uploads/2016/06/megafonops2015esite.pdf>
- Patel, R. & Bo Davidson (2011). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur. Lund.
- Rossi, P., Ainoa, A., Eloranta, O., Grandell, M., Lindberg, M., Pasanen, J., Sihvonen, A., Hakola, O. & Tuula Pirinen (2017). *Kuka opettaa ruotsia? Ruotsin kielen opettamiseen kelpoisuuden tuottavien koulutusten arviointi*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Suomen yliopistopaino Oy. Tampere.

- Salmela-Aro, K. (red) (2018). *Motivaatio ja oppiminen*. PS-kustannus.
- Sanomapro (2019). *Hallonbåt*. Citerat 18.3.2019. [online] Tillgänglig: <https://www.sanomapro.fi/sarjat/hallonbat/>
- Suomen ruotsinopettajat ry (2014). *Ruotsinopettajien tuntemuksia OPS2016-perusteista ja B1-kielen opetuksen varhennuksesta. Tiivistelmä Suomen ruotsinopettajat ry:n jäsenkyselystä*. Citerat 31.10.2018. [online] Tillgänglig: http://www.kielipolitiikka.net/faktamtr/sro_ops2016.pdf
- Statsrådets Kansli (2012). *Nationalspråkstrategi. Principbeslut av statsrådet. Statsrådets kanslis publikationsserie 4/2012*. Citerat 17.2.2017. [online] Tillgänglig: https://vm.fi/documents/10616/622970/J0412_Kansalliskielistrategia.pdf/d45d6559-81fd-4f6f-b2f1-3e259621603c/J0412_Kansalliskielistrategia.pdf.pdf?version=1.0
- Statistikcentralen (2018). *Befolkning*. Citerat 3.10.2018. [online] Tillgänglig: https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_sv.html
- Statsrådet (2009). *Statsrådets berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2009*. Citerat 3.10.2018. [online] Tillgänglig: http://www.språkförsvaret.se/sf/fileadmin/PDF/Statsraadet_2009.pdf
- Statsrådet (2018). *Plan för de offentliga finanserna 2019–2022*. Citerat 14.3.2019. [online] Tillgänglig: https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10616/hallitus-vahvistaa-kasvua-tyollisyytta-ja-sosiaalisoikeudenmukaisuutta
- Svenska nu (2019). *Nätverket Svenska nu*. Citerat 12.3.2019. [online] Tillgänglig: <http://svenskanu.fi/om-svenska-nu/natverket-svenska-nu/>
- Svenska Yle (2016). *Språkbadsutbildningen får fortsätta i Vasa*. Citerat 19.4.2019. [online] Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/10/03/sprakbadsutbildningen-far-fortsatta-i-vasa>
- Tuokko, E. (2009). *Miten ruotsia osataan peruskoulussa? Perusopetuksen päättövaiheen ruotsin kielen B-oppimäärän oppimistulosten kansallinen arviointi 2008. Oppimistulosten kansallinen arviointi 2/2009*. Opetushallitus. Edita Prima Oy, Helsinki.
- Tuomi, J & Anneli Sarajärvi (2013). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 11: painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.
- Undervisnings- och kulturministeriet (2012). *Funktionell svenska – utgångspunkter för att utveckla undervisningen i svenska som det andra inhemska språket*. Under-

visnings- och kulturministeriets arbetsgruppsrapporter och utredningar 2012:10. Citerat 13.2.2017. [online] Tillgänglig:
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75369/tr10.pdf>

Utbildningsstyrelsen (1994). *Grunderna för grundskolans läroplan 1994*. Tryckericentralen. Helsingfors.

Utbildningsstyrelsen (2004). *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004*. Vammalan kirjapaino Oy. Vammala.

Utbildningsstyrelsen (2011a). *Nationalspråksutredningen*. Rapporter och utredningar 2011:7. Citerat 20.9.2018. [online] Tillgänglig:
https://www.oph.fi/download/131546_Nationalsprakutredningen.pdf

Utbildningsstyrelsen (2011b). *Slutrapport över Utbildningsstyrelsens TOKI-projekt 2007–2010*. Rapporter och utredningar 2011:3. Citerat 12.3.2019. [online] Tillgänglig: https://www.oph.fi/download/133686_Opetushallituksen_TOKI-hankkeen_2007_-_2010_loppuraportti.pdf

Utbildningsstyrelsen (2014). *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildning 2014*. Föreskrifter och anvisningar 2014:96. Suomen yliopistopaino Oy. Tampere.

Utbildningsstyrelsen (2015). Suomen kansalliskielet suomi ja ruotsi. I: Minna Harnanen & Gun Oker-Blom. *Kieli koulun ytimessä – Näkökulmia kielikasvatukseen*. Oppaat ja käsikirjat 2015:15. Anna-Kaisa Mustaparta (red). Utbildningsstyrelsen. Citerat 20.9.2018. [online] Tillgänglig:
https://www.oph.fi/download/176255_kieli_koulun_ytimessa_nakokulmia_kielikasvatukseen.pdf

Utbildningsstyrelsen (2019a). *Centrala delar i läroplanen*. Citerat 20.3.2019. [online] Tillgänglig:
https://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/laroplanen_och_timfordelningen/aktuellt_inom_den_grundlaggande_utbildningen

Utbildningsstyrelsen (2019b). *Arbetstider och verksamhetskultur*. Citerat 26.4.2019 [online] Tillgänglig:
https://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/arbetstider_och_verksamhetskultur

Vitikka, E. (2004). Syftet med grunderna för läroplanen. I: Erja Vitikka, Outi Saloranta-Eriksson, Kisse Hannén & Mia Sandvik (red). *Den grundläggande utbildningen förnyas – Perspektiv på utveckling av undervisningen och läroplanen*. Utbildningsstyrelsen. Jyväskylä.

Vitikka, E. (2009). *Opetussuunnitelman mallin jäsenitys: Sisältö ja pedagogiikka kokonaisuuden rakentajina*. Suomen kasvatustieteellinen seura. Jyväskylä.

Åbo Akademi (2019). *Utbildningslinjen för klasslärare, språkbud*. Citerat 19.4.2019
[online] Tillgänglig: <https://www.abo.fi/utbildningslinjer/utbildningslinjen-for-klasslarare-sprakbad/>

BILAGOR

Bilaga 1. Intervjufrågor

Alakoulun ruotsinopettajat

Taustatietoa

1. Kerro omasta tutkinnostasi ja kielitaustastasi.
2. Kauanko olet opettanut ruotsia?

Yleisesti OPS

3. Muistatko vielä mitä ajatuksia OPS 2014 uudistus herätti sinussa, (kun kuudit siitä ensimmäisen kerran)? Entä mitä ajattelet asiasta nyt?
4. Miten OPS 2014 näkyy opetuksessasi? Olitko odottanut suurempia/pienempiä/erilaisia vaikutuksia?
5. Miten OPS 2014 on vaikuttanut opetusmenetelmiisi verrattuna OPS 2004?
6. Mainitse kolme haastetta/mahdollisuutta, joita OPS 2014 on tuonut työhösi. Miten ne vaikuttavat työhösi?

B1-ruotsin oppimäärän varhentaminen

7. Muistatko vielä mitä ajatuksia B1-ruotsin oppimäärän varhennus herätti sinussa, (kun kuudit siitä ensimmäisen kerran)? Millaisia ajatuksia se herättää sinussa nyt?

B1-ruotsin oppimäärän tuntijako

8. Mitä mieltä olet B1-ruotsin oppimäärän uudistuneesta tuntijaosta?
9. Mitä mieltä olet B1-ruotsin tuntien määrästä koulussasi?
 - Mikä olisi mielestäsi sopiva tuntimäärä? Miksi tämä tuntimäärä?
 - Olisiko sinusta tarvetta tarjota lisätunteja, kuten joissain kunnissa on tehty? Miksi/Miksi ei?
10. Osaatko arvioida, miten B1-ruotsin oppimäärän varhennus on vaikuttanut oppilaisiin, ruotsin oppimiseen ja haluun opiskella ruotsia?

B1-ruotsin opetusmenetelmistä

11. Millaisia opetusmenetelmiä uuden OPSin mukainen oppimateriaali on tuonut opetukseeni verrattuna vanhan OPSin mukaiseen oppimateriaaliin?
12. Mitä arvionitapoja uusi OPS on tuonut B1-ruotsin opetukseen?
 - Uudessa OPSissa mainitaan kielisalkku, käytätkö sitä arvioinnissa?

Ruotsin opettajien pätevyys

13. Mitä vaaditaan mielestäsi ruotsia alakoulussa opettavalta opettajalta? Mitä opettajan tulee osata/hallita?

Yläkoulun ruotsinopettajat

Taustatietoa

1. Kerro omasta tutkinnostasi ja kielitaustastasi.
2. Kauanko olet opettanut ruotsia?

B1-ruotsin oppimäärän varhentaminen

3. Muistatko vielä mitä ajatuksia B1-ruotsin oppimäärän varhennus herätti sinussa, (kun kuudit siitä ensimmäisen kerran)? Millaisia ajatuksia se herättää sinussa nyt?
4. Miten työhösi vaikuttaa, että opetat nykyisin oppilaita, jotka ovat opiskelleet ruotsia jo yhden lukuvuoden ajan?

B1-ruotsin oppimäärän tuntijako

5. Mitä mieltä olet B1-ruotsin oppimäärän uudistuneesta tuntijaosta?
6. Mitä mieltä olet B1-ruotsin tuntien määrästä koulussasi?
 - Mikä olisi mielestäsi sopiva tuntimäärä? Miksi tämä tuntimäärä?
 - Olisiko sinusta tarvetta tarjota lisätunteja, kuten joissain kunnissa on tehty? Miksi/Miksi ei?
7. Osaatko arvioida, miten B1-ruotsin oppimäärän varhennus on vaikuttanut oppilaisiin, ruotsin oppimisen ja haluun opiskella ruotsia?

B1-ruotsi yleisiä

8. Miten OPS 2014 näkyy opetuksessasi? Olitko odottanut suurempia/pienempiä/erilaisia vaikutuksia?
9. Mainitse kolme haastetta/mahdollisuutta, joita OPS 2014 on tuonut työhösi. Miten ne vaikuttavat työhösi?
10. Millaisia opetusmenetelmiä uuden OPSin mukainen oppimateriaali on tuonut opetukseesi verrattuna vanhan OPSin mukaiseen oppimateriaaliin?
11. Mitä arvionitapoja uusi OPS on tuonut B1-ruotsin opetukseen?
 - Uudessa OPSissa mainitaan kielisalkku, käytätkö sitä arvioinnissa?

Ruotsin opettajien pätevyys

12. Mitä vaaditaan mielestäsi ruotsia alakoulussa opettavalta opettajalta? Mitä opettajan tulee osata/hallita?

Bilaga 2. Valtioneuvoston päätös peruskoulun tuntijaosta

LIITE 3.

VALTIONEUVOSTON PÄÄTYS
peruskoulun tuntijaosta

Annettu Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 1985

Valtioneuvosto on tänään opetusministeriön esittelystä peruskoululain (476/83) 30 §:n 1 momentin nojalla päättänyt seuraavaa:

1. Peruskoulun ala-asteen tuntijako

	Luokka-aste						Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	
Äidinkieli	7	7	5-6	5-6	4-6	4-6	32-38
Vieras kieli tai toinen kotimainen kieli	-	-	2	2	2	2	8
Ympäristöoppi, biologia ja maantieto	2	2	2-3	2-3	3-4	3-4	14-18
Kansalaistaito ¹	-	-	0-1	0-1	0-1	0-1	2-3
Uskonto tai elämäntutkimus	2	2	2	2	1	1	10
Historia	-	-	-	-	1-3	1-3	3-6
Matematiikka	3	3	4	4	4	3	21
Musiikki ²	1-2	1-2	1-4	1-4	1-4	1-4	6-18
Kuvaamataito ²	1-2	1-2	1-4	1-4	1-4	1-4	6-18
Käsityö ²	1-2	1-2	2-4	2-4	2-4	2-4	10-18
Liikunta ^{2, 3}	1-2	1-2	2-3	2-3	2-3	2-3	15-16
Oppilaan kokonais-	19-	19-	23-	23-	24-	24-	134-
tuntimäärä ⁴	21	21	25	25	26	26	144

1) Kansalaistaidon oppitunneilla annetaan myös oppilaanohjausta kouluhallituksen ohjeiden mukaan.

2) Musiikkia, kuvaamataitoa, käsityötä ja liikuntaa yhteensä vähintään 44 tuntia.

3) Jos musiikkia, kuvaamataitoa tai käsityötä on 16-18 tuntia, voi liikunnan kokonaistuntimäärä olla 10-16 tuntia.

4) Jos ala-asteella opetetaan peruskoululain 27 §:n 4 momentissa tarkoitettua vapaaehtoista ainetta, oppilaan kokonaistuntimäärää korotetaan peruskoulun 21 §:n 2 momentin mukaisesti.

Bilaga 3. Statsrådets beslut om timfördelningen i grundskolan

K
grunderna

Statsrådets beslut om timfördelningen i grundskolan

Utfärdat i Helsingfors den 23 september 1993

Statsrådet har i dag vid föredragning från undervisningsministeriet och med stöd av 30 § 1 mom. grundskolelagen, sådant det lyder i lag av den 3 augusti 1992 (707/92), beslutat:

1 §
Timfördelningen för undervisningen på grundskolans lägstadium är följande:

Läroämne	Minimiantal veckotimmar		
Modersmålet	32—	Historia/samhällslära	6—
Språk som påbörjas på lägstadiet (A-språk)	8—	Musik	1—
Frivilligt språk	4—	Teckning	2—
Matematik	22—	Huslig ekonomi	3—
Biologi, geografi, miljölära och medborgarfärdighet	15—	Slöjd, teknisk slöjd, textilslöjd	3—
Religion/livsåskådningskunskap	8—	Idrott	6—
Historia	3—	Elevhandledning	2—
Konst- och färdighetsämnen	44—	Gemensamma ämnen minst	70
Musik	6—	Valfria ämnen högst	20
Teckning	6—		
Slöjd	8—		
Idrott	12—		

Undervisningen i teckenspråk ges under de timmar som reserverats för modersmålet och andra språk.

När i den undervisning som avses i 36 § 1 mom. grundskoleförordningen undervisas endast i engelska eller det andra inhemska språket, är timantalet för språkundervisningen minst fyra.

2 §
Timfördelningen för undervisningen på grundskolans högstadium är följande:

Läroämne	Minimiantal veckotimmar i gemensamma ämnen	
Modersmålet	8—	
Språk		
Språk som påbörjas på lägstadiet (A-språk)	8—	
Språk som påbörjas på högstadiet (B-språk)	6—	
Matematik	9—	
Biologi, geografi	7—	
Fysik, kemi	6—	
Religion/livsåskådningskunskap	3—	

3 §
Förutom lektioner ges eleverna också annan handledning inom ramen för elevhandledningen.

4 §
Detta beslut träder i kraft den 1 oktober 1993. Läroplaner som utarbetas enligt detta beslut kan tas i bruk vid ingången av läsåret 1994—95. Läroplaner som utarbetats enligt statsrådets tidigare beslut om timfördelningen i grundskolan, kan följas när detta beslut träder i kraft, tills kommunen tar i bruk en läroplan enligt detta beslut.

Helsingfors den 23 september 1993

Undervisningsminister *Riitta Uosukainen*

Biträdande avdelningschef *Jukka Sarjala*

Bilaga 4. Timfördelningen i den grundläggande utbildningen 2004

BILAGA 4**Timfördelningen i den grundläggande utbildningen**

Undervisningen i den grundläggande utbildningen grupperas med den lodräta linjen i delar som förenar olika årsklasser. I varje del anges minimiantal årsveckotimmar av undervisning (årsveckotimme = 38 timmar)

Ämne	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totalt
Modersmål och litteratur	14		14				14			42
A-språk	-----			8				8		16
B-språk	-----								6	6
Matematik	6		12				14			32
Omgivningslära	Miljö- och naturkunskap									
Biologi och geografi		9			3			7		
Fysik och kemi					2			7		31
Hälsokunskap								3		
Religion/Livsåskådningskunskap			6				5			11
Historia och samhällslära	-----					3		7		10
Musik	Konst- och färdighets-		4-				3-			
Bildkonst	ämnen	26	4-			30	4-			
Slöjd			4-				7-			56
Gymnastik			8-				10-			
Huslig ekonomi	-----							3		3
Elevhandledning	-----							2		2
Valfria ämnen								(13)		13
Elevens minimala timantal	19	19	23	23	24	24	30	30	30	222
Frivilligt A-språk	-----				(6)			(6)		(12)
.. = Undervisning i ämnet ges inte i årskursen i fråga om inte något annat bestäms i läroplanen () = Undervisas som valfritt ämne										

Bilaga 5. Timfördelningen i den grundläggande utbildningen 2014

Timfördelningen i den grundläggande utbildningen
(Statsrådets förordning 28.6.2012)

Ämne	Årskurs	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Sammanlagt	
Modersmål och litteratur		14				18			10		42	
A1-språk		-----				9			7		16	
B1-språk		-----						2		4		6
Matematik		6				15			11		32	
Omgivningslära		4				10						
Biologi och geografi ¹									7			
Fysik och kemi ¹									7			
Hälsokunskap ¹									3			
<i>Miljö- och naturkunskapsämnen sammanlagt</i>					14				17		31	
Religion/Livsåskådningskunskap		2				5			3		10	
Historia och samhällslära ²		-----				5			7		12	
Musik		2				4			2		8	
Bildkonst		2				5			2		9	
Slöjd		4				5			2		11	
Gymnastik och idrott		4				9			7		20	
Huslig ekonomi		-----							3		3	
Valfria konst- och färdighetsämnen					6				5		11	
<i>Konst- och färdighetsämnen sammanlagt</i>											62	
Elevhandledning		-----							2		2	
Valfria ämnen						9					9	
Minimiantal timmar, sammanlagt											222	
(Frivilligt A2-språk) ³		-----					(12)				(12)	
(Frivilligt B2-språk) ³		-----							(4)		(4)	
-- = Undervisning i läroämnet kan ges i ifrågavarande årskurser, om så fastställs i läroplanen.												
¹ Undervisning i ämnet ges integrerat inom ramen för omgivningslära i årskurs 1–6.												
² Undervisning i samhällslära ges i årskurs 5–6 under minst två årsveckotimme och i årskurs 7–9 under minst tre årsveckotimmar.												
³ Eleven kan i årskurs 6–9, beroende på det språk som väljs, läsa ett frivilligt A2-språk antingen som valfritt ämne eller som ett gemensamt ämne som ersätter B1-språket. Eleven kan välja att läsa ett B2-språk som valfritt ämne. Alternativt kan de frivilliga A2- och B2-språken ordnas i form av undervisning som överskrider minimitimfördelningen i den grundläggande utbildningen, men i så fall kan undervisningen inte ordnas i form av sådana valfria ämnen som fastställts i denna paragraf eller som ett sådant B1-språk som ingår i minimitimantalet undervisning som är gemensam för alla elever. Beroende på det språk som valts, får eleven i så fall undervisning i B1-språket eller i valfria ämnen som ersätter detta. Det maximala timantalet för en elev som läser ett A2-språk i form av undervisning som överskrider minimitimantalet är sammanlagt 234 årsveckotimmar och för en elev som valt ett B2-språk sammanlagt minst 226 årsveckotimmar. Undervisning som ges i form av sådan undervisning som överskrider minimiantalet timmar samt det sammanlagda antalet timmar för en elev som läser både ett A2- och ett B2-språk under den grundläggande utbildningen är sammanlagt minst 238 årsveckotimmar.												